

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- ANBI-ontwikkelingen in het kader van transparantie en toezicht door mr. Jaap Broekhuizen
- Samenvatting van de op 14 januari 2015 gehouden perspresentatie van de actie Kerkbalans 2015
- Veel hulp voor Protestantse Gemeente Hoek
- Predikantstraktementen per 1 januari 2015
- Nieuws uit de provinciale afdelingen Oost-Noord-Brabant en Limburg en Gelderland

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

Dorpskerk Voorthuizen

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Uw digitaal kerkelijk bureau: SKG Collect!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

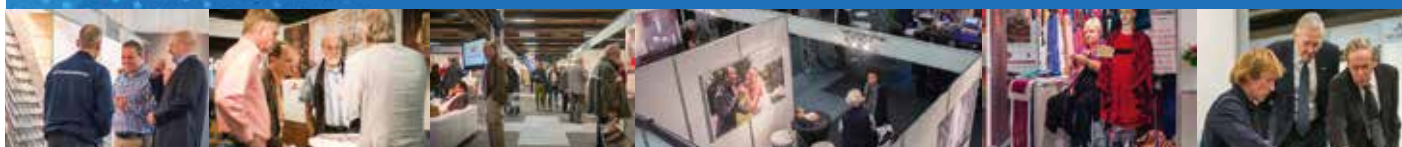
Kerk & Gemeente 2015

De landelijke vakbeurs voor kerkrentmeesters

Kerkelijk werkers oriënteren zich op Kerk & Gemeente. Meer dan 100 stands en zeer informatieve en actuele workshops. De Workshops zijn per thema bij elkaar geprogrammeerd: Restauratie, Herbestemming, Bouw en Onderhoud, Beeld, Geluid en Kerktelevisie, Inrichting en Interieur, Veiligheid, Verzekeringen en Financiën.

Kijk voor meer informatie en entreebewijzen op onze website:

www.kerkengemeente.nl

Gebruik de code **KG15KBH** en uw entreebewijs is gratis!

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

De kracht in vellen offset.

Roto Smeets Grafiservices

Een bedrijf dat vecht voor de successen van zijn klanten. Of het nu gaat om vellen offset, pre-media, nabewerking, pre-distributie of distributie... Superstrong, sharp, safe & fast.

Grafiservices

T 030 - 282 28 22

T 040 - 250 50 00

www.rsgrafiservices.nl

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

UNETO-VNI

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Bedum, penningmeester
Prof. ir. M.J.L. Tiernego, Breda, lid
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en
drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 24,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 22,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 20,- per abonnement. Abonnementsprijs voor niet-leden € 27,- per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW. ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets Grafiservices

Oplage

6.000 ex.
© februari 2015

Foto omslag

Protestantse Kerk Zelhem

INHOUD

Vitaliteit gemeente bevorderen	45
ANBI-ontwikkelingen in het kader van transparantie en toezicht	46
18 April VKB-congres: Kerk naar vermogen	48
Nieuws uit de provincies	50, 69
Interkerkelijke samenwerking bij lokale geldwerving	52
Met Kerkbalans het jaar rond	53
Dr. C.P. Veerman hoofdinleider VKB-congres 2015	55
Jury VKB-Marsh/Mercer Award	55
Belangrijke gemeentelijke projecten (1)	56
Kerken en kerkelijk leven in Haarlemmermeer	57
Veel hulp voor Protestantse Gemeente Hoek na afbranden van haar kerkgebouw	58
Nieuw boek over de Nicolaaskerk van Wijhe	60
Partnerprogramma VKB-congres	60
Nieuwe subsidieronde onderhoud	61
Zorg voor uw orgel	61
Verslag Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Nederland	61
Predikantstraktementen per 1 januari 2015	62
Kwaliteit bij LOB hoog in het vaandel	66
Agenda voor kerkrentmeesters	67
Dorpskerk Barendrecht	67
Dienstenorganisatie Protestantse Kerk bouwt aan de toekomst	68
Informatieproject over beheer en behoud van begraafplaatsen	68
"Rust elk kerkgebouw uit met wifi"	68
Groot onderhoud Koepelkerk Berltsum gestart	70
Veel belangstelling voor 2e Regnerus Steensma-lezing	71
Boek over Duurzame kerkverwarming	72
Ingebruikneming gerestaureerde kerk Woubrugge	72
Formeel geen vrijwilliger bij tegenprestatie	72
De Nieuwe Kerk in Groningen 1664-2014	73
Kalender voor kerkrentmeesters	74
"Inrichting kerk moet lichter op weg naar 2025"	75
Oudste Joodse begraafplaats in Friesland 350 jaar	75
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	75
Onderscheidingen van de VKB	75
De orgelbank	75

Vitaliteit gemeente bevorderen

Theologisch heeft een kerkelijke gemeente de aspecten geloof, gemeenschap en getuigenis. In het Griekse woord "koinonia" zitten de elementen gemeenschap en participatie. Ook heeft de inhoud van het woord een actiegerichte component. Het zelfverstaan van de christelijke gemeente is dan ook gebaseerd op de relatie met God, de relatie met elkaar en de relatie met de bredere context waarin de gemeente zich bevindt.

Dat klinkt vrij overzichtelijk, maar zowel ten aanzien van de geloofsinvulling, de onderlinge relatie tussen gemeentelieden en in de context van de gemeente zijn er grote en snelle veranderingen te constateren. Door veranderingen op het terrein van het geloofsleven, wijzigt ook de inspiratie door vieringen en erediensten die mensen ervaren. Individualisering kan leiden tot het minder willen inzetten van gaven en talenten door mensen. Kortom, in het zijn van een christelijke gemeente zit de nodige dynamiek. Veranderingen vragen om aanpassing, om doordenking.

Tijdens het VKB-congres van 12 april 2014 heeft dr. René Erwich onder de titel "Voor een vitale kerk" over deze thematiek een inleiding gehouden. Het verslag van deze inleiding treft u aan in Kerkbeheer van juli/augustus 2014 (pagina's 231, 232, 233). Een woord als vitaliteit komt bovendien in onze teksten op het moment dat vitaliteit gaat ontbreken. Een woord als identiteit komt in de mode als de identiteit niet meer zo vanzelfsprekend is, als de duidelijkheid weg is. In zijn inleiding neemt René Erwich ons dan ook mee in een zoektocht naar de kenmerken van een vitale kerk. Vanuit de literatuur loopt hij diverse auteurs langs met de verschillende antwoorden die ze proberen te geven op het vraagstuk.

Zijn werkzaamheden in Australië hebben René Erwich in contact gebracht met analysemodellen rondom vitalisering van bestaande gemeenten. Aan de hand van de uitkomsten van vragenlijsten kijken de gemeentelieden als het ware in het eigen spiegelbeeld. Dat leidt dan vaak tot een schok, maar ook tot herkenning van zaken waar men al langere tijd tegenaan loopt. Op basis van de analyse van de uitkomsten worden de relatief sterke en relatief zwakke punten zichtbaar. In het profiel van een gemeente worden de verschillende kernkwaliteiten en hun scores uitgewerkt.

Het analysemodel presenteert drie intern gerichte kernkwaliteiten (een levend en groeiend geloof; vitale en

opbouwende diensten; een groeiend besef van gemeenschap), drie op inspiratie gerichte kernkwaliteiten (betrokkenheid bij een duidelijke visie; inspirerend en versterkend leiderschap; creatieve en flexibele vernieuwing) en drie extern gerichte kernkwaliteiten (praktisch en veelkleurig dienstbetoon; bewust en effectief getuigenis; doelbewuste en gastvrije integratie). Vervolgens moet dat tot reflectie en boeiende gesprekken leiden om de gemeente vitaler te maken. "Wat is daarvoor nodig?", zo luidt dan de vraag.

In Nederland is dr. Jan Hendriks één van de pioniers op het gebied van gemeenteopbouw. Hij ziet de gemeente in een gemeenschappelijke trektocht rondom de kernen: omgang met God, gemeenschap en dienst aan de wereld. Deze trits kwamen we in de eerste alinea al tegen in iets andere bewoordingen. Zijn inzichten uit de jaren negentig zijn vandaag ook nog prima bruikbaar om een gesprek op gang te brengen en te kijken waar knelpunten liggen. Jan Hendriks ordent zijn inzichten rondom de vijf factoren van gemeenteopbouw, namelijk: klimaat, leiding, structuur, doelen en taken, en alles vanuit de identiteit. Voor het identificeren van knelpunten voldoet dat ook prima. Het is een goede basis voor analyse en reflectie om tot verbeteringen te komen.

Vitaliteit van een gemeente is dus een complex geheel van diverse factoren. Het is veel meer dan alleen het vraagstuk van financiën of aantallen gemeentelieden. Sterker nog: financiën en aantallen gemeentelieden zijn ook effect van de vitaliteit van een gemeente. Door proactief aan de slag te gaan met gemeenteopbouw zouden geefgedrag en het aantal personen dat zich betrokken voelt op de gemeenschap wel eens positief kunnen worden beïnvloed.

Bezinning op de invulling van het zijn van een christelijke gemeente wordt urgenter in tijden van krimp en snelle en grote veranderingen. Het is een onderwerp met een brede bedding. Uw gemeente is niet de enige die belang heeft bij dit thema. Ondersteuning bij gemeenteopbouw kan bijvoorbeeld gevraagd worden van de gemeenteadviseurs. Ook programma's als "Kansen voor Kerken!" van onze vereniging en 'Kerk naar 2025' van de landelijke kerk bieden inspiratie en doordenking van mogelijkheden voor plaatselijke gemeenten.

ANBI ontwikkelingen in het kader van transparantie en toezicht (5)

Mr. J. Broekhuizen

In deze vijfde bijdrage ¹ wordt uw aandacht gevraagd voor de ontwikkelingen sinds juni 2014. In het bijzonder wordt ingegaan op de acties die door gemeenten en diaconieën nu moeten worden ondernomen om tijdig te kunnen voldoen aan aangescherpte voorwaarden voor de ANBI-status van gemeente en de diaconie.

Transparantiegegevens dienen vóór 31 december a.s. gereed te zijn

De Protestantse Kerk in Nederland en al haar zelfstandige onderdelen (zoals gemeenten, diaconieën en classes) zijn "algemeen nut beogende instellingen". (ANBI). Dit is vastgelegd in een zgn. groepsbeschikking ANBI.

Belangrijkste voordeel van deze "anbi-status" is dat giften, legaten en erfstellingen vrijgesteld zijn van schenk- en erfbelasting. Giften, bijv. in het kader van de actie Kerkbalans, kunnen door de gever, binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden, voor de zgn. giftenaftrek in aanmerking komen bij de Inkomstenbelasting.

Tegenover deze voordelen staat dat moet worden voldaan aan een aantal voorwaarden. Hiertoe behoren ook nieuwe eisen t.a.v. transparantie en toezicht. Op elektronische wijze – dat is : via een internetsite – dient een aantal gegevens beschikbaar te zijn over: bestuurssamenstelling, hoofdlijnen van beleid, activiteiten, financiën en beloningsbeleid.²

De kerkgenootschappen hebben hiervoor 2 jaren langer de tijd gekregen dan de overige ANBI- instellingen: tot uiterlijk 31 december 2015.

Dit is een echte deadline: niet tijdig gereed betekent: intrekking van de ANBI-status en geen fiscale faciliteiten meer in 2016 en volgende jaren. In tijden waarin de inkomsten onder druk staan, is het zaak om de nieuwe ANBI-spelregels tijdig op te pakken.

Advies: breng deze zaken op orde, zo mogelijk vóór de zomer van 2015.

I. Wat dient er concreet te gebeuren?

Iedere kerkelijke gemeente en iedere diaconie van die gemeente dient (of: dienen?) op internet een aantal gegevens te publiceren. Hierover hebben alle colleges van kerkrentmeesters en alle colleges van diakenen in november 2014 een brief ontvangen met een daarbij

gevoegde folder.

>> deze brieven en de folder zijn terug te vinden via www.protestantsekerk.nl/anbi.

Aandachtspunten

1) Uw transparantie-gegevens moeten op een specifieke internetpagina te vinden zijn; het verdient aanbeveling op uw eigen website een speciale ANBI-pagina aan te brengen die vanaf de homepage te vinden is. Op deze pagina kunnen zowel de gegevens van de gemeente als van de diaconie van deze gemeente worden vermeld. Technisch gezien dient deze vindplaats via de opgegeven URL met één muisklik bereikt te kunnen worden.

Geen eigen website? Overweeg <http://protestantsekerk.net>; (betaald; veel mogelijkheden voor een eigen website).

Ook zijn er andere verzamelsites beschikbaar zoals www.kennisbankfilantropie.nl (gratis), www.geef.nl (gratis), www.transparante-anbi.nl (ca. 60,- p.jr.), www.protestantse-anbi.nl (tegen gift aan stichting Zendingserfgoed).

2) Overleg tussen kerkrentmeesters en diakenen is zeer aan te bevelen: als regel zullen de gegevens van gemeente en diaconie op dezelfde pagina van de eigen website worden geplaatst.

3) Vermeld de URL van deze webpagina met uw ANBI-gegevens in LRP, in het veld Website ANBI gemeente; alleen dan kan de Dienstenorganisatie deze tijdig doorgeven aan de Belastingdienst. (als de diaconale gegevens op een andere plaats worden vermeld op internet, dan ook deze tweede URL doorgeven via LRP).

4) Geef op uw eigen "ANBI-pagina" beknopt antwoord op de vragen die in de kader van de transparantie worden gesteld. – zie verderop in dit artikel onder par. II.

5) Maak voor deze transparantiegegevens gebruik van de formats (voorbeelden) die hiervoor zijn ontwikkeld. Deze kunt u vinden en downloaden vanaf www.protestantsekerk.nl/anbi onder gemeente (links op pagina). Deze formats zijn afgestemd met de Belastingdienst.

6) RSIN-nummer: als u al beschikt over een zgn. fiscaal nummer: dit is hetzelfde nummer als het RSIN-nummer. Zo niet: u hoeft zelf geen actie te ondernemen: dit wordt

¹ Het vorige artikel verscheen in Kerkbeheer van juni 2014. Dit en eerdere artikelen zijn o.a. terug te vinden via www.protestantsekerk.nl/anbi.

² Zie Staatscourant 2013 nr. 20451 d.d. 16 juli 2013.

Gemeente bewerken		Hulp	
Gemeentenaam	Protestantse gemeente te Kerhuizen	Nummer	123456789
Aanschrijfsnaam	Protestantse gemeente te Kerhuizen	Type	Protestantse Gemeente
Adres kerkelijk bureau	Kerkplein 2, 9909ZZ, Kerhuizen	Algemeen telefoonnummer	0123-456789 Dit telefoonnummer wordt uitgefaseerd. Gebruik telefoonnummer kerkelijk bureau
Website gemeente	www.pgkerhuizen.nl	Website ANBI gemeente	www.pgkerhuizen.nl/anbi
RSIN gemeente / diaconie		PLD nummer	1234567890

door de belastingdienst aangemaakt en via de landelijke kerk d.m.v. LRP aan u bekend gemaakt. (zie onder). Zelf contact opnemen met de belastingdienst via de belastingtelefoon is niet aan te bevelen.

7) Advies: zorg zoveel mogelijk dat uw lokale ANBI-pagina vóór de zomer van 2015 is ingevuld.

Wat wordt voor u geregeld?

1) De Protestantse Kerk in Nederland heeft – als houder van de groepsbeschikking ANBI – alle rechtspersonen die tot deze Kerk behoren en dus onder de groepsbeschikking vallen doorgegeven aan de Belastingdienst;

2) Zodra de nog ontbrekende RSIN-nummers van gemeenten en van diaconieën van de Belastingdienst zijn ontvangen, worden deze toegevoegd aan LRP (Gemeenteteoverzicht, veld RSIN gemeente / diaconie). In LRP kunt u uw RSIN dus altijd terugvinden. U dient dit RSIN-nummer echter zelf op uw website in te vullen (onderdeel A. "Algemene gegevens").

3) De Dienstenorganisatie zorgt voor (adres)wijzigingen naar de Belastingdienst. Zorg dus voor actuele gegevens in LRP!

II. Aandachtspunten m.b.t. de verplichte ANBI-transparantie

Voor het vermelden van de zgn. verplichte gegevens in het kader van de transparantie op uw eigen of een andere website verdient het aanbeveling om gebruik te maken van de formats (voorbeelden) die hiervoor zijn ontwikkeld. Er zijn verschillende versies voor gemeente en diaconie gemaakt.

Deze kunt u vinden en downloaden vanaf www.protestantsekerk.nl/anbi onder gemeente (links op pagina). Deze formats zijn afgestemd met de belastingdienst.

In deze teksten dient u vanzelfsprekend wel de nodige gegevens in te vullen en aan te passen aan de plaatselijke situatie van uw gemeente of diaconie.

Wat moet er online te vinden zijn?

1. Naam van de gemeente of diaconie:

Dit dient de formele naam te zijn omdat deze ook in het anbiregister zal worden opgenomen. Bij de belastingaangifte in 2015 of 2016 zullen uw gemeenteleden bij de giftenaftrek deze officiële naam moeten vermelden en het daarbij behorende RSIN-nummer (zie hierna 2.).

Dus ... Protestantse gemeente te ... (plaatsnaam) (alleen als dit de officiële kerkordelijke status is door vereniging of door aanwijzing door het breed moderamen van de

classis). Diaconie van de protestantse gemeente te (plaatsnaam)

Ook streekgemeenten en sommige oude wijkgemeenten van bijzondere aard bezitten rechtspersoonlijkheid en vallen hier dus ook onder. Niet de "gewone" wijkgemeenten, want deze zijn geen rechtspersoon.

Wanneer in de praktijk een andere naam voor uw gemeente wordt gebruikt zoals "open kerk gemeenschap" of "Jacobusgemeente" verdient het aanbeveling om in ieder geval de officiële gemeentenaam te publiceren, omdat anders de giftenaftrek van uw gemeenteleden in gevaar kan komen: indien zij op hun belastingbiljet een benaming invullen die niet in het anbiregister voorkomt.

Uiterlijk per 1 januari 2016 zal de Belastingdienst alle tot een kerkgenootschap behorende rechtspersonen opnemen in het anbiregister dat te vinden is op www.belastingdienst.nl.

2. RSIN of fiscale nummer

RSIN betekent: rechtspersonen-samenwerkingsverbanden-informatie-nummer.

Dit nummer is al bekend als fiscaal nummer voor die gemeenten die te maken hebben met personeel in loondienst. Voor de overige gemeenten of diaconieën zal dit nummer door de Belastingdienst worden vastgesteld. U hoeft hierin zelf geen actie te ondernemen (zie hierboven aandachtspunt nr. 6). Het streven is erop gericht om alle RSIN-nummers beschikbaar te hebben rond de komende zomer.

3. Contactgegevens

Als contactadres kan het kerkelijk bureau worden vermeld of een postadres (kerk- of verenigingsgebouw) dan wel een postbusnummer, e-mailadres (bij voorkeur van de gemeente of diaconie, niet persoonlijk) of telefoonnummer (van een kerkelijk bureau).

4. Bestuurssamenstelling

Namen van kerkbestuurders behoeven niet te worden gepubliceerd omdat dit in strijd is met de privacywetgeving. (godsdienstige overtuiging = gevoelig gegeven). Volstaan kan worden met de beschrijving dat de kerkelijke gemeente wordt bestuurd door een (algemene) kerkenraad bestaande uit (aantal) predikant(en), (aantal) ouderlingen, (aantal) diakenen en (aantal) [ouderlingen]-kerkrentmeester. Ook kan de omvang van het college van kerkrentmeesters worden vermeld evenals dat van het college van diakenen.

Voor het statuut (kerkorde) kan worden verwezen naar de vindplaats op de website van de landelijke kerk.

18 april VKB congres: Kerk naar vermogen

Op zaterdag 18 april a.s. houdt de VKB haar jaarlijkse congres. U, als kerkrentmeester, krijgt op deze dag inzicht in diverse thema's en praktische toepassingen. De titel van het congres is 'Kerk naar vermogen'.

De inleiding en de workshops zijn toegesneden op de uitdagingen van dit moment. Er wordt bijvoorbeeld een workshop georganiseerd waar aan de hand van een praktisch voorbeeld wordt uitgelegd hoe een kerkgebouw op succesvolle wijze geëxploiteerd kan worden. In een andere workshop worden er eenvoudige tools aangereikt voor het werken met vrijwilligers, denk aan het werven, begeleiden en ook het uitzwaaien van deze vrijwilligers. Congresbezoekers waarderen daarnaast de ruime mogelijkheid om met elkaar in gesprek te raken, bijvoorbeeld tijdens de pauzes of in de workshops. Op de beursvloer heeft u de gelegenheid om aanbieders van goederen en diensten op het gebied van kerkelijk beheer te ontmoeten en te bevragen over hun aanbod. En aan uw partner is ook gedacht, ook dit jaar wordt er weer een partnerprogramma georganiseerd.

Op de website www.kerkrentmeester.nl kunt u de meest recente informatie vinden over het congres. Zoals bijvoorbeeld het programma, de exposantenlijst, de workshops en het partnerprogramma. In maart komt de speciale editie van Kerkbeheer, de congresspecial, uit. Vanaf maart kunt u zich inschrijven voor het congres en het partnerprogramma.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering is er mogelijkheid om vragen voor de rondvraag in te brengen. U wordt verzocht deze vragen vóór 1 april 2015 te zenden aan: Centraal Bureau van de VKB, postbus 176, 3000 AD Dordrecht of via de e-mail: info@kerkrentmeester.nl.

(<http://www.pkn.nl/actief-in-de-kerk/Kerkorde/Paginas/Default.aspx>).

5. Doelstelling/visie

De doelstelling is opgenomen in de regelgeving van de instelling, dat is in dit geval de kerkorde van de Protestantse Kerk. Over de doelstelling van gemeente en diaconie zijn verschillende artikelen te vinden in de zgn. Romeinse artikelen van de kerkorde en ook in de ordinanties. In het format is hier een passage over opgenomen.

Wij adviseren u deze teksten te hanteren, omdat hiermee ook de samenhang binnen het kerkgenootschap Protestantse Kerk in Nederland als religieuze instelling wordt aangegeven en de gemeenten en diaconieën als behorende tot dit kerkgenootschap worden gepositioneerd.

6. Beleidsplan

Elke ANBI-instelling dient over een actueel beleidsplan te beschikken. Bovendien is ook in de kerkorde van de Protestantse Kerk vastgelegd dat elke gemeente over een beleidsplan dient te beschikken (o.a. ord. 4-8-5).

De anbi-regeling stelt de volgende randvoorwaarden aan een beleidsplan. Het dient inzicht te geven in:

- het werk dat de instelling doet
 - de manier waarop de instelling geld werft
 - het beheer van het vermogen van de instelling
 - de besteding van het vermogen van de instelling
- Bovendien dient vastgelegd te worden dat de instelling geen winstoogmerk heeft (voor een kerkelijke instelling is dit ten overvloede!).

Voor de publicatie op internet kan worden volstaan met een publieksvriendelijke versie van de hoofdlijnen van het beleidsplan van uw gemeente.

Daarnaast kan ook worden gewezen op het beleidsplan van de landelijke Protestantse Kerk, te vinden via www.pkn.nl, omdat alle gemeenten en diaconieën onder de

groepsbeschikking van deze kerk vallen. In het format is hiervoor een link opgenomen.

7. Beloningsbeleid

Kerkenraads- en collegeleden verrichten hun werkzaamheden pro deo; predikanten zijn geen werknemer. Eventuele werknemers zoals kerkelijk werkers, kosters, medewerkers kerkelijk bureau en ook organisten worden gehonoreerd volgens landelijke richtlijnen van de kerk.

Naar de vindplaats hiervan kan worden verwezen: <http://www.pkn.nl/actief-in-de-kerk/arbeidsvoorwaarden/Paginas/Default.aspx>

8. (Jaarlijks) verslag van de uitgeoefende activiteiten

Volstaan kan worden met de hoofdlijnen in begrijpelijk Nederlands; op vele kerkelijke websites wordt van concrete activiteiten in de plaatselijke gemeente al melding gemaakt. Een jaarlijkse samenvatting hiervan is voldoende in het kader van de anbi-transparantie.

9. Beknopt overzicht van de voorgenomen bestedingen met toelichting daarop (begroting)

De verwachte bestedingen (begroting) sluiten als regel nauw aan bij de rekeningen over voorgaande jaren. Bijzonderheden kunnen kort worden toegelicht.

Voor de publicatie van deze financiële gegevens is ook een format opgesteld. Dit is zowel in Word als in Excel te vinden op www.protestantsekerk.nl/anbi onder gemeente. NB: afzonderlijke versies voor gemeente en diaconie.

10. Financiële verantwoording

Voor kerkelijke rechtspersonen geldt dat zij dienen te publiceren:

- een (verkorte) staat van baten en lasten met toelichting

Mr. Jaap Broekhuizen

- een overzicht van de daadwerkelijke bestedingen per rubriek of thema
 - een overzicht van de voorgenomen bestedingen en een toelichting daarop.
- De balans wordt niet gepubliceerd.

Financiële gegevens: goed om te weten

Wel publiceren

Verkorte staat van baten en lasten

Overzicht van bestedingen, met toelichting (begroting)

Verwijzen naar CAO (vanwege beloningsbeleid)

Niet publiceren

Balans en namen van bestuurders

Concrete salarissen met bedragen

Overigens dienen begroting en jaarrekening krachtens de kerkorde in ontwerp in zijn geheel ter inzage te worden gelegd voor gemeenteleden (ord. 11-6 resp. 11-7).

De nieuwste modellen voor de jaarrekening van gemeenten en van diaconieën zijn te vinden via <http://www.protestantsekerk.nl/actief-in-de-kerk/besturen/college-van-kerkrentmeesters/Paginas/Modellen-Jaarrekening-en-begroting.aspx>. In deze versies is ook de "verkorte staat van baten en lasten" t.b.v. de anbitransparantie opgenomen.

De informatie dient telkens 6 maanden na afloop van het boekjaar te worden gepubliceerd. Dus per 1 januari 2016 dienen de gegevens over het boekjaar 2014 online te staan. Per 1 juli 2016 die over het jaar 2015.

³ Te vinden via: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/10/18/tk-validatiestelsel-filantropie.html>

III. Voortgaande ontwikkelingen

De bovenstaande aandachtspunten vormen een uitwerking van ontwikkelingen in de afgelopen jaren; politiek en samenleving verlangen meer transparantie van de anbi-instellingen. Deze uitwerking werd vastgelegd in een wijziging van de uitvoeringsregeling Algemene Wet Rijksbelastingen die in de zomer van 2013 in de Staatscourant verscheen.

Met deze transparantie is deze discussie niet ten einde. Een volgend hoofdstuk betreft het zgn. validatiestelsel: de politiek wil dat de "anbiwereld" zich houdt aan normen en gedragscodes en dat daarop wordt toegezien. In een brief aan de Tweede Kamer van 17 oktober 2014 ³ staat te lezen

"de kerkgenootschappen zullen met inachtneming van de normen van de gedragscode hieraan een eigen invulling geven gelet op hun eigenstandige positie (ingevolge artikel 2 boek 2 BW)".

Aan deze "eigen invulling" zal in 2015 worden gewerkt. Een op de kerkgenootschappen toegesneden invulling van de begrippen gedragscodes en toezicht zal hierbij centraal staan.

Dit jaar zal ook gesproken worden over een actualisering van het in november 2007 gesloten convenant tussen CIO en de Belastingdienst over de toepassing van de anbi-regelgeving op de kerkgenootschappen.

Op een later moment hoop ik hierover meer te kunnen berichten.

IV. Tot slot

Alle kerkrentmeesters en diakenen wens ik veel succes toe bij het invullen van de "transparantiegegevens" voor hun plaatselijke gemeente en diaconie.

Via het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) en de projectgroep ANBI van de Protestantse Kerk proberen wij zoveel mogelijk alle zaken die zich daartoe lenen voor u te regelen en voor te bereiden.

Het formuleren van de concrete gegevens per gemeente en diaconie en het publiceren daarvan "op elektronische wijze" (= op internet) kan alleen maar plaatselijk gebeuren.

Alle werkzaamheden zijn erop gericht dat ook na 1 januari 2016 de fiscale faciliteiten voor gemeenten en diaconieën blijven bestaan: kerkleden kunnen gebruik blijven maken van de zgn. giftenaftrek (binnen de daarvoor gestelde kaders in de belastingwetgeving) en ook gebruik kan worden gemaakt van overige faciliteiten zoals vrijstellingen in erf- en schenkbelasting en de teruggave van energiebelasting.

Voor vragen kunt u terecht bij de regionale adviseurs kerkbeheer, bereikbaar via de Servicedesk van het Landelijk Dienstencentrum in Utrecht (tel. 030 – 880 1 880).

De heer Jaap Broekhuizen is werkzaam bij de afdeling juridische zaken van het Landelijk Dienstencentrum in Utrecht en is secretaris CIO (K).

Nieuws uit de provincies

R.M. Belder

Op donderdagavond 12 november jl. was in de Ontmoetingskerk te Geleen de afdeling Oost-Noord-Brabant en Limburg (ONBL) voor de laatste maal als zelfstandige afdeling van de VKB bijeen. Voorzitter mr. Jan Kos opent de bijeenkomst met het lezen van een passage uit 2 Korintiërs 9, waar de apostel Paulus spreekt over het doen van gaven.

Daarna zet hij uiteen waarom de afdeling ONBL wil fuseren met haar zusterorganisatie, de afdeling Noord-Brabant-West (NBW). In de statuten van de VKB (en in die van haar rechtsvoorganger de Vereniging van Kerkvoogdijen) staat dat de gezamenlijke gewone leden gevestigd in Limburg en in het oostelijk gedeelte van Noord-Brabant, liggende ten oosten van de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Tilburg de afdeling ONBL vormen en de gewone leden in het overige gedeelte van Noord-Brabant de afdeling NBW. Sinds vele jaren wordt het bestuur van ONBL gevormd door de voorzitter die tevens secretaris en penningmeester is en daarbij ondersteuning heeft van het bureau in Dordrecht.

Door de fusie met NBW wordt de bestuurskracht versterkt, want dan is er weer een voltallig bestuur dat meer aandacht aan de leden kan besteden. Het bestuur wil dit doen door jaarlijks 4 regiobijeenkomsten te beleggen, waarmee dit najaar reeds een begin is gemaakt. Wanneer deze vergadering met een voorstel tot fusie instemt, zal het hoofdbestuur van de VKB de algemene vergadering van 18 april 2015 voorstellen de statuten van de VKB te herzien zodat de fusie een feit is. De afdeling NBW had zich reeds in het voorjaar van 2015 voor een fusie uitgesproken. Voorzitter en secretaris van de afdeling NBW,

Mr. Jan Kos

de heren prof. ir. M.J.L. Tiernego en C. van Tilborg, woonden deze laatste bijeenkomst van de afdeling ONBL bij.

De aanwezige kerkrentmeesters stemmen in met het fusievoorstel zodat na de algemene vergadering van 2015 beide afdelingen samen verder gaan onder de naam: Afdeling Noord-Brabant en Limburg.

Een stukje geschiedenis van ONBL

Op 10 april 1930 vond de eerste bijeenkomst plaats van verschillende kerkvoogdijen en beheerscolleges uit het oosten van Brabant en Limburg. Ruim twee weken later, op 26 april, vond de in Eindhoven de oprichting plaats van de provinciale afdeling Oost-Noord-Brabant en Limburg. Tot bestuursleden werden benoemd de heren L. Meloen uit Helmond, voorzitter, A.J. Flink, uit Venlo, secretaris-penningmeester en J.C. Lokker uit Eindhoven. De heer C. van Harderwijk uit Tilburg, die reeds deel uitmaakte van het hoofdbestuur van de Vereniging van Kerkvoogdijen, werd ambtshalve aan het bestuur toegevoegd.

Acht maanden later, op 13 december 1930, vond in Breda de oprichting

van de afdeling Noord-Brabant-West plaats. Vier jaar later werd er een gecombineerde bestuursvergadering belegd. Op zaterdag 10 maart 1934 kwamen beide besturen in Tilburg bijeen in een vergadering die geleid werd door de heer C. van Harderwijk en als doel had de onderlinge band te versterken. Daar werden onderwerpen besproken zoals: het plaatselijk toezicht, de problematiek van de combinatie van kleine gemeenten, de bevolkingsregistratie, samenwerking tussen bestuur en beheer en een voorstel om gebruik te maken van de diensten van een accountant die voor beide afdelingen werkt.

Ondanks het feit dat er een begrenzing van het werkgebied voor de afdeling ONBL was gemaakt, was de afstand voor leden uit deze afdeling, die circa 50 protestantse gemeenten bestaat, erg groot. Het is dan te begrijpen dat ledenvergaderingen vaak door zo'n 20 personen (15 gemeenten) werden bijgewoond. Maar relatief gezien, is dit zeker niet slecht, want het betekent dat circa 30 procent van de leden de vergadering bezoekt.

Vermoedelijk is de grootste belangstelling voor het werk van de afdeling ONBL de bijeenkomst van 25 juni 1938 geweest. 'Kerkvoogden en notabelen kwamen in groten getale naar de vergadering van de afdeling die op 25 juni 1938 in Vught werd gehouden. Op zaterdagmiddag om 15.30 uur opende de voorzitter, de heer Meloen, deze vergadering waarbij hij 75 kerkvoogden en notabelen verwelkomde.

Na een aantal zaken te hebben afgedaan, werd een wijdingsdienst gehouden. Na de maaltijd, die daarna volgde, hield de heer C. van Harderwijk een inleiding over het onderwerp "Rondom de kerk". Diverse zaken zoals de dominees-

kerk, de positie van de kerkvoogd, de dodehandsbelasting, Storm- en brandverzekering, kwamen daarbij aan de orde', aldus een citaat uit "Het Maandblad", de naam van het vroegere orgaan van de Vereniging van Kerkvoogdijen.

Dienstverlening in de toekomst

Maar wanneer de algemene vergadering van 18 april 2015 met de nieuwe statuten van de VKB instemt, gaat na 85 jaar de afdeling ONBL verder onder de naam Provinciale afdeling Noord-Brabant en Limburg, samen met de bestuurders van de afdeling NBW om de gemeenten in de afdeling Noord-Brabant en Limburg nog beter van dienst te zijn. Voorzitter mr. Jan Kos wees er in dit verband op dat ook het hoofdbestuur van de VKB hiernaar streeft. Eén van de vormen van dienstverlening is een onderzoek naar betrouwbare leveranciers van kerkelijk gerelateerde goederen en diensten. Gedacht wordt daarbij aan de volgende voorbeelden:

Mensen: mediation, vrijwilligersadvies, deskundigheid op specifiek gebied, veiligheid (defibrillator, BHV-cursus).

Gebouwen: vele variaties zijn mogelijk zoals architect, leien daken, apparatuur, keuringen van bliksem-afleiders, liften en brandblussers, ICT, telefonie en internet, zonnepanelen, schilders, restaurateurs, hoveniers, architecten, orgelbouwen onderhoud, geluid, kroonluchters, begraafplaatsen, klimaatadviseurs, torenuurwerken en roerende zaken, zoals collectezakken, liturgische voorwerpen en stoffen.

Geld: financiële adviezen, administratieve dienstverlening zoals bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening en de controle hierop, bank en verzekeringen.

Organisatie: die zaken die niet onder de hiervoor genoemde punten vallen.

De heer Kos vraagt de aanwezige kerkrentmeesters deze informatie aan het Centraal Bureau in Dordrecht te verstrekken, zodat mede kerkrentmeesters daarmee hun voordeel kunnen doen.

Foort Groenleer

Waarom kerkelijke stichtingen?

De gemeenteadviseur kerkbeheer, de heer Foort Groenleer, geeft een korte presentatie over op te richten kerkelijke stichtingen. Alvorens kerkrentmeesters hiertoe overgaan, moeten ze zich o.m. afvragen waarom men voor het beheer of exploitatie van een (kerk)gebouw een stichting wil en wat daarvan de meerwaarde is. Gaat het om het in stand houden van een gebouw dat uitsluitend of voor een belangrijk deel voor het eigen kerkenwerk wordt gebruikt, of reikt het verder?

Moeten er taken en bevoegdheden van het college van kerkrentmeesters aan het stichtingsbestuur worden overgedragen om het beoogde doel te bereiken? Zijn er gemotiveerde vrijwilligers die in het stichtingsbestuur zitting willen nemen en leiding aan het geheel geven? Moet het een aan de kerkelijke gemeente gelieerde stichting zijn of moet de stichting juist op grotere afstand van de kerkelijke gemeente staan? En tenslotte: is de continuïteit voor het werk dat vanuit de stichting gebeurt, voldoende verzekerd?

Allemaal vragen waarop tevoren een helder antwoord moet worden gegeven. Wanneer die keuzes zijn gemaakt en duidelijk is wat de gemeente wil en waarom zij een bepaalde stichting wenst, kan aan de slag worden gegaan. Wanneer deze zaken zorgvuldig worden aangepakt, is het vaak zo dat deze stichtingen een welkome aanvulling zijn op de beheersstructuur van de kerk. Immers een beheersstichting

zal alles in het werk stellen zodat de afgesproken doelen gehaald worden. Genoemd worden o.a. het voorbeeld van de protestantse gemeente Grevenbicht, waar een Stichting protestants kerkje Grevenbicht sinds 2011 eigenaresse is van kerkgebouw. De stichting heeft het kerkgebouw gekocht van de Protestantse Gemeente Sittard-Grevenbicht. In het kerkje worden nu maandelijks klassieke concerten georganiseerd, terwijl het gebouw kan worden gehuurd voor kunstexposities, concerten, lezingen, of als trouwlocatie dan wel voor begravingen te gebruiken is. Doordat het kerkje nu veel meer in gebruik is dan toen het nog eigendom was van de protestantse gemeente, is het kerkelijk leven meer gaan bloeien, aldus de heer Groenleer.

ANBI

Een andere belangrijke zaak waarmee kerkrentmeesters in toenemende mate te maken krijgen, is de ANBI-ontwikkelingen. In de voorzitterskolom van het maandblad van december 2014, geeft de voorzitter van het hoofdbestuur van de VKB nog eens aan hoe colleges van kerkrentmeesters hiermee om moeten gaan. Na de pauze gaf de heer Groenleer over de ANBI-ontwikkelingen een presentatie, die inhoudelijk gelijk is aan de voordracht die hij op 29 september in Oisterwijk hield en een verslag in het novembernummer van "Kerkbeheer" (pag. 336 en 337) is opgenomen.

Het zijn allemaal zaken waarmee kerkrentmeesters nu of in de nabije toekomst in aanraking zullen komen. Daarom is het erg belangrijk wanneer zij tijdig van nieuwe ontwikkelingen en mogelijkheden op de hoogte worden gesteld. De VKB heeft bewezen dat zij, als belangenbehartigingsorganisatie van de kerkelijke gemeenten die van de Protestantse Kerk in Nederland deel uitmaken, als geen andere organisatie in staat is de kerkelijke gemeenten bij te staan bij hun zo belangrijke werk. Dat was 85 jaar geleden het geval en dat is nu en in de toekomst ook zo.

Interkerkelijk samenwerkingsverband

R.M. Belder

Woensdag 14 januari 2015 vond in de Grachtenzaal van het Catharijne Convent in Utrecht de perspresentatie plaats in verband met de start van de actie Kerkbalans, die dit jaar als thema heeft "Mijn Kerk in Balans". De voorzitter van de Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG, drs. E.F.J. Duijsens, wijst er in zijn inleiding op dat Kerkbalans al sinds 1973 interkerkelijk wordt georganiseerd. Het zijn de Rooms-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Remonstrantse Broederschap en de Oud-Katholieke Kerk.

Deze samenwerking, die van grote betekenis is, is in de loop van de jaren steeds intensiever geworden en de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) speelt bij de materiaalvoorziening een belangrijke rol. Parochiebesturen en colleges van kerkrentmeesters kunnen nu rechtstreeks en online hun materiaal voor de actie Kerkbalans bestellen. Maar belangrijker nog is de permanente uitwisseling van initiatieven en ervaringen. Die zijn dringend nodig zeker nu we de geldwerving in de komende jaren een extra zetje moeten geven.

Levend geld en Kerkbalans

De heer Duijsens deelt mee dat de vermoedelijke inkomsten uit Kerkbalans in 2014 voor de Protestantse Kerk in Nederland € 183 en die van de Rooms-Katholieke Kerk € 52 miljoen bedragen. Dit zijn schattingen gebaseerd op een gehouden steekproef in parochies en gemeenten. In vergelijking met 2013 is dit een daling van resp. 2,3 en 3 pct. De opbrengsten uit Kerkbalans vormen met collecten, giften en vergoeding voor kerkelijke diensten het z.g. levend geld. Dit levend geld vormt voor beide kerken verreweg de belangrijkste bron van

Drs. Emile Duijsens

inkomsten, namelijk 85 pct. voor de Protestantse Kerk in Nederland en 63 pct. voor de Rooms-Katholieke Kerk. De overige inkomsten komen uit bezittingen en vermogen en blijven redelijk stabiel. In vergelijking met 2013 kan gesteld worden dat inkomsten uit levend geld harder teruglopen dan die van de kerkelijke bijdrage. Sinds 2010 is er in beide kerkgenootschappen sprake van een geleidelijke daling van de inkomsten uit Kerkbalans. Totaal hebben de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland zo'n € 12 miljoen (ruim 6 pct.) aan inkomsten ingeboet en de parochies € 9 miljoen (bijna 15 pct.)

Actiepunten

De belangrijkste oorzaak van de daling is van demografische aard. De groep oudere en meer betrokken kerkleden wordt kleiner en hun meestal relatief hoge kerkbijdragen worden onvoldoende gecompenseerd door de jongere generatie gemeenteleden en parochianen. De heer Duijsens vindt dat een belangrijk actiepunt voor de kerkelijke geldwerving de participatie betreft van de nieuwe generaties die niet meer 'vanzelf' geven. Ons streven is erop gericht deze groep mensen over de streep te trekken, zodat ze ook gaan geven en de

groep die reeds bescheiden geeft, vragen een hogere bijdrage te willen betalen. Maar dat vraagt andere vormen van geldwerving, zoals geldwervingsacties koppelen aan een bepaalde activiteit, crowdfunding en benadering van randkerkelijken.

Daarnaast vereist ook de actie Kerkbalans die we onder de meer betrokken parochianen en gemeenteleden houden, voortdurende aandacht. Een gesegmenteerde aanpak, zoals het werken met doelgroepen, heeft in veel gemeenten zijn vruchten afgeworpen. Ondanks het feit dat moeilijker wordt steeds maar weer vrijwilligers voor dit belangrijke werk te vinden, hoopt de heer Duijsens dat parochies en gemeenten er steeds meer toe zullen over gaan om de gesegmenteerde aanpak van de plaatselijke geldwerving toe te passen.

Presentatie campagne 2015

Hierna krijgt de Werkgroep Communicatie van de ICG (bestaande uit Anna Kruse, Kees van den Berg en Bert van Rijssen) gelegenheid om het nieuwe campagnemateriaal voor de actie Kerkbalans 2015 toe te lichten. Dat gebeurt door Anna Kruse en Kees van den Berg. Als uitgangspunt voor deze grootste landelijke particuliere geldwervingsactie, die door duizenden vrijwilligers gedragen wordt, is geprobeerd verbeteringen in de methodiek van het opzetten van de actie door nieuwe technische ontwikkelingen toe te passen. Dat is een complex proces omdat het om zo'n 2.500 gemeenten en parochies gaat, waarbij enkele tienduizenden vrijwilligers bij de opzet van de actie Kerkbalans betrokken zijn. De afgelopen paar jaar hebben beide kerkgenootschappen flink geïnvesteerd om de plaatselijke geldwerving te verbeteren. Vanuit de Protestantse Kerk is dat gebeurd door het project

Drs. Anna Kruse

Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving, terwijl er vanuit de bisdommen vrijwilligers getraind zijn om de communicatie in het kader van de geldwerving te verbeteren.

Uit een inventarisatie is gebleken dat er behoefte aan ondersteuning bestaat. Het investeren in plaatselijke geldwerving loont zeker. Belangrijk is dat gemeenteleden en parochianen worden ingedeeld in z.g. cirkels van betrokkenheid. De kern van hen heeft bij wijze van spreken maar aangekeken te worden en de portemonnee wordt geopend. Maar bij de buitenste cirkels waar de betrokkenheid met de parochie of gemeente het geringst is, zal het veel meer moeite kosten deze personen tot geven aan te sporen.

De aanpak van de actie Kerkbalans 2015 is gericht op de binnenste cirkels, bij wie de kerk centraal staat. In een stappenplan dat in de zomer van 2014 gereed is gekomen, wordt er voor de plaatselijke gemeenten en parochies uiteen gezet wat men precies moet doen om tot een goedgerichte geldwervingsactie te komen. Er is een social media team ingesteld dat er voor zorgt dat, naast de website www.kerkbalans.nl, ook via Facebook ([facebook.com/kerkbalans](https://www.facebook.com/kerkbalans)) en Twitter (twitter.com/kerkbalans)

ActieKerkbalans#ActieKerkbalans informatie over Kerkbalans beschikbaar is.

Maar gemeenteleden, vaak zij het die deel uitmaken van de buitenste cirkels, die niet voor Kerkbalans betalen, moeten op een andere manier worden benaderd om voor de kerk te gaan bijdragen. Als voorbeeld wordt genoemd dat de Protestantse Gemeente van Amstelveen voor Kerkbalans 2015 alleen de gemeenteleden benadert die de afgelopen jaren een bijdrage hebben gegeven. Over de z.g. nul-bijdragers wordt nagedacht hoe men die gaat benaderen.

Nadat er nog enkele alternatieve ideeën zijn genoemd, zoals de

Kees van den Berg

collecte-app, het actieplatform crowdfunding, nalatenschappen en de plaatselijke Stichting Behoud

Met Kerkbalans het jaar rond

Februari

Tussentijdse rapportage en bedankje

Om de gemeenteleden zo spoedig mogelijk te informeren over het verloop van de actie Kerkbalans die de vorige maand is gehouden, is het noodzakelijk om het kerkblad van februari, en vanzelfsprekend ook op de website van de gemeente, een publicatie op te nemen. De inhoud daarvan kan als volgt zijn:

De vorige maand is in onze gemeente de actie Kerkbalans gehouden. Op dit moment is ongeveer 90 pct. van de reacties binnen. Het voorlopige resultaat van de toezeggingen geeft aan dat over de hele linie gerekend de vrijwillige bijdragen met ongeveer 2 pct. hoger zullen uitkomen dan vorig jaar. Verwacht wordt dat we in april a.s. over een volledig beeld beschikken.

Het college van kerkrentmeesters bedankt alle leden van onze gemeente die voor dit jaar een toezegging hebben gedaan.

Er zijn gemeenten die de gemeenteleden een persoonlijk bedankbriefje schrijven, hetgeen een stimulerende werking heeft.

Vanzelfsprekend worden de Kerkbalanslopers ook persoonlijk bedankt voor hun medewerking. Bij die gelegenheid is het aardig om het bedrag van hun wijk te vermelden en als vergelijking het bedrag van de actie Kerkbalans van vorig jaar daarbij te vermelden.

Dorpskerk, wordt dit gedeelte van de persconferentie afgesloten met de presentatie van een 1½ minuut durend filmpje over de inhoud van Kerkbalans: Mijn Kerk in Balans.

Vragen van de media

Vervolgens krijgen de vertegenwoordigers van de media gelegenheid vragen te stellen.

Het Reformatorisch Dagblad vraagt of er ook andere kleinere kerkgemeenschappen aan de actie Kerkbalans mee mogen doen. De heer Duisens deelt mee dat, hoewel van die zijde weinig interesse is getoond, zij van harte welkom zijn.

Het Nederlands Dagblad wijst erop dat de ICG al vele jaren spreekt van een vernieuwde aanpak van de actie Kerkbalans. Kerkbalans Nieuwe Stijl, die vanaf 2006 wordt gepropageerd, is daarvan een voorbeeld. Steeds wordt gesproken van een persoonlijke benadering van de kerkleden. Maar wat verandert de nu gepresenteerde aanpak hierin. Verder vraagt de vertegenwoordiger van dit blad of het benaderen van de randleden, de buitenste cirkel, aan de gemeente wordt overgelaten of dat de ICG hierin een stimulerende rol vervult.

Meegedeeld wordt dat het nieuwe campagnemateriaal geheel gebaseerd is op de nu voorgestelde aanpak, waarbij nadrukkelijker dan voorheen gewezen wordt op een gesegmenteerde benadering gebaseerd op een doelgroepenbeleid. Men kan zelf het materiaal online bestellen en de eigen folder maken. Het geheel is erg gebruikersvriendelijk gemaakt en van alle kanten wordt het gestimuleerd om van de folder of brief echt maatwerk te maken. Over het benaderen van de randkerkelijken wordt nog nagedacht.

Het Nederlands Dagblad vraagt verder of er door ICG doelen zijn gesteld waaruit blijkt dat wanneer men plaatselijk de geldwerving zo organiseert als de ICG voorstelt, men van een stijging van de bijdragen verzekerd is. Vanuit de ICG wordt hierop gezegd dat wanneer men de zaken aanpakt zoals wordt voorgesteld, veel gemeenten een stijging constateren die varieert van 1 tot 3 procent. Het uiteindelijke doel is per

slot van rekening om de daling van Kerkbalans opbrengsten af te remmen. Door een meer persoonlijk gerichte benadering op de manier zoals de ICG die in het kader van deze campagne adviseert, worden parochianen en gemeenteleden nog eens op de harde feiten gewezen, namelijk dat er voor het voortbestaan van hun kerkelijke gemeente méér geld nodig is.

Teun-Jan Tabak (KRO-NCRV) wijst op de oorzaak van de inkomstendaling: vergrijzing en onvoldoende compensatie bij de jongere generatie. Hij vraagt of deze campagne er ook meer op gericht is hen tot een hogere bijdrage te bewegen. Meegedeeld wordt dat de kerkelijke gemeente duidelijk moet maken waar zij wil staan. Dat kost geld en ook de heel trouwe kern moet daarvoor worden aangesproken. Verder vraagt Teun-Jan Tabak zich af wat hij zich van een Collecte app moet voorstellen, waarop van de zijde van de ICG wordt meegedeeld dat hiermee nog wordt geëxperimenteerd.

De algemeen directeur van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, de heer H. Feenstra, wijst er voor alle duidelijkheid op dat de inkomsten van Kerkbalans de laatste jaren een dalende lijn vertonen, maar ook nu - ondanks deze dalende lijn - kan nog gezegd worden dat minder mensen méér geven. Alleen dat 'méér' is niet voldoende om het jaarlijkse verlies van bijdragers op te vangen.

Verder vraagt het Nederlands Dagblad naar de gevolgen van de lagere collectieopbrengsten. De heer Duisens deelt mee dat naarmate de inkomsten w.o. de collectieopbrengsten afnemen, er gesaneerd moet worden. Wanneer inkomstenvermeerdering niet mogelijk is, zal er bezuinigd moeten worden en herstructurering worden toegepast.

De heer Feenstra brengt in herinnering hetgeen de heer G.L. Westerveld, bestuurslid van de Dienstenorganisatie en voormalig penningmeester van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving, een paar jaar geleden tijdens de perscon-

Synodepreses ds. Karin van den Broeke

ferentie voor Kerkbalans zei. De heer Westerveld stelde toen dat in feite iedere kerkelijke gemeente voor anderen moet collecteren en niet voor haarzelf. Dat betekent dus dat er nog meer uit Kerkbalans of anderen hoofde moet komen om een sluitende begroting te krijgen. Lagere collectieopbrengsten betekent: proberen andere inkomsten te vergroten om de zaak sluitend te krijgen.

Tenslotte is de preses van de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland, mevrouw ds. K. van den Broeke, die namens het moderamen deze bijeenkomst bijwoont, erg benieuwd naar het resultaat van deze vernieuwde aanpak. Op basis van de berichten die zij onlangs vernam uit de Protestantse Gemeente Hoek waar eind 2014 de kerk afbrandde, zijn er wellicht hoopvolle tekens te verwachten. De brand van de kerk heeft veel reacties losgemaakt. Ook die van voormalige leden van deze kerkelijke gemeente en van niet-kerkleden die inwoner zijn van Hoek. Voor hen vormt de kerk, als gebouw, een belangrijk onderdeel van de dorpsgemeenschap. "Ook mensen die voorheen niets met de kerk te maken wilden hebben, hebben hun bereidheid uitgesproken om aan de wederopbouw van deze kerk te gaan werken", aldus de synodepreses.

Dr. C.P. Veerman hoofdinleider VKB congres van 18 april 2015!

Dr. C.P. (Cees) Veerman is bereid gevonden om de hoofdinleiding te houden tijdens ons congres op 18 april a.s.

Een korte introductie van de hoofdinleider: De heer Veerman (1949) is een landbouwer uit de Hoeksche Waard, econoom en politicus. Hij heeft als CDA-politicus diverse functies vervuld in gemeente, waterschap en partij. In de periode 2002 – 2007 was hij vierenhalf jaar Minister van Landbouw. Was docent en hoogleraar in Delft, Rotterdam en Tilburg.

Zijn vele huidige en voormalige bestuurlijke nevenfuncties geven de heer Veerman een brede blik op ontwikkelingen in onder meer onderwijs en wetenschap, zorg en natuurbeheer.

Binnen de Protestantse Kerk in Nederland was Cees Veerman als voorzitter betrokken bij het denkproces "Werk in de wijngaard" over onder andere een cultuurverandering voor pastores.

Hoewel diverse synodeleden onrustig werden van de vooruitziende grondlijnen voor de toekomst en ook niet alle voorstellen de finish ongeschonden bereikten, waren de uitkomsten van het denkproces mede bepalend voor het vervolg.

Wanneer de heer Veerman ons meeneemt in zijn gedachten bij een kerk naar vermogen in onze huidige tijd, kan het zomaar gebeuren dat ook kerkrentmeesters wat onrustig worden van de observaties van een spreker met een breed blikveld. Een extra reden om naar het congres te komen!

Jury VKB-Marsh/Mercer Award

Voor de VKB-Marsh/Mercer Award, de belangrijke geldprijs voor innovatieve projecten van protestantse gemeenten, is de jury voor het jaar 2015 samengesteld. De jury zal worden voorgezeten door drs. Cor de Raadt, vice-voorzitter van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer. Ook de heer Paul Hoogendoorn zal namens de VKB deel uitmaken van de jury. Vanuit Marsh/Mercer zijn de heren Henk Beekman en Frank Immens naar de jury afgevaardigd. Als externe deskundige is mevr. Paula van den Bosch van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk bereid gevonden deel te nemen.

De VKB-Marsh/Mercer Award is een initiatief van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer en de verzekeringsmaatschappij Marsh/Mercer. Er is een hoofdprijs beschikbaar van € 5.000, de tweede prijs bedraagt € 2.500 en voor de derde en laatste prijs is € 1.000 beschikbaar. De colleges van kerkrentmeesters van gemeenten met de meest bruikbare voorbeelden voor het organiseren van vrijwilligerswerk komen in aanmerking voor één van de prijzen. Belangrijk is dat de ingezonden projecten een voorbeeldfunctie voor andere gemeenten hebben. Door de jury worden de inzendingen beoordeeld aan de hand van de gestelde criteria, te weten: werving, waardering, opleiding, begeleiding en afscheid.

U kunt uw projecten inzenden tot 1 maart 2015. Vraagt u het Centraal Bureau (info@kerkrentmeester.nl) naar het inschrijfformulier of kijk op de website. Inmiddels hebben de eerste aanmeldingen de VKB bereikt. De winnaar van de VKB-Marsh/Mercer Award wordt op het VKB-congres van 18 april bekend gemaakt.

Belangrijke gemeentelijke projecten - 1

Bij de uitreiking van de Marsh-Mercer Award door de vice-voorzitter van de VKB, drs. C. de Raadt, tijdens het VKB-Congres van 12 april 2014, merkte hij op dat veel inzendingen van grote kwaliteit en van grote betekenis zijn voor de plaatselijke gemeente. De destijds genomineerde projecten van de gemeenten Streefkerk en Epe zijn in vorige edities van "Kerkbeheer" toegelicht. In deze editie een bloemlezing van enkele andere inzendingen van gemeenten.

Renovatie glas in loodramen kerkgebouw Bodegraven door vrijwilligers

De protestantse wijkgemeente Emmaüs te Bodegraven droeg het project van de renovatie van de glas-in-loodramen van de Ontmoetingskerk voor de Marsh-Mercer Award voor. 250 Glas-in-loodramen moesten worden uitgenomen en van nieuw lood worden voorzien en waar nodig zou het glas vernieuwd worden. Hiervan zijn 200 ramen in dubbel glas gezet, waarna alle ramen weer teruggeplaatst zijn.

Het gehele project, met uitzondering van het in dubbel glas zetten en het kitwerk, is uitgevoerd door circa 20 vrijwilligers in een periode van 3 jaar zonder dat het kerkelijk gebruik gehinderd werd. Wanneer al het werk door een professioneel bedrijf zou worden verricht, vergde dat een investering van € 260.000. Nu het in eigen beheer is uitgevoerd was er € 56.000 mee gemoeid. Het college van kerkrentmeesters kon dit als volgt financieren: € 18.000 uit opbrengst rommelmarkten, € 20.000 spaartegoed van de oud papier actie en € 18.000 uit het onderhoudsfonds.

Renovatie kerkelijk centrum Daarle

Rehoboth in Daarle is een kerkelijk centrum waarin activiteiten van jeugdclubs, catechisatie, vrouwenvereniging, bejaardenmiddagen e.d. plaatsvinden. De keuken en de toiletten, die uit 1972 dateerden, zijn door nieuwe vervangen waaronder een invalidentoilet. De kerkelijke gemeente hoopt hiermee een grote bijdrage te hebben geleverd aan de bevordering van het kerkelijk

Zuiderkerk Enkhuizen

en sociaal leven in dit dorp. De opzet was het gebouw rendabeler te maken door daarin meer activiteiten te houden. Mede door de inzet van vrijwilligers is dit project gerealiseerd. De kosten bedroegen € 90.000 en het project is gefinancierd door de opbrengst van acties (oliebollen, fietsen, e.d.) die € 30.000 opbrachten, € 2.500 kwam er aan giften binnen en € 57.500 werd uit het reservefonds gefinancierd.

Herinrichting Zuiderkerk Enkhuizen

Door de fusie van de hervormde gemeente en de gereformeerde kerk op 1 juli 2012 en de daaruit voortvloeiende verkoop van de Ontmoetingskerk, is de monumentale Zuiderkerk door Van Hoogevest Architect heringericht.

In de kruiskapel, grenzend aan de noordbeuk, is een kerkelijk centrum

gekomen met op de begane grond een foyer met keuken en 2 x 2 zalen op de 1e en 2e verdieping. Daarnaast zijn beide beuken opnieuw ingericht met als doel plaats voor: ontmoeten, woordverkondiging, sacramenten en muziek. Een complicatie daarbij was dat alle historische banken een functionele plaats in de kerk moesten krijgen. Hierin is men geslaagd door de banken aan de oostzijde van de zuidbeuk rondom langs de kant te plaatsen waardoor een intieme ruimte ontstond voor kleine diensten en de dienst van Schrift en Tafel. Aan de westzijde van de zuidbeuk zijn de banken tegenover elkaar geplaatst en bieden zij plaats aan de cantorij.

In het midden van de zuidbeuk is de dooptuin minder diep gemaakt waardoor de oost-west as in de zuidbeuk vrij blijft. De heropening vond plaats op 2 februari 2014. Het is een geslaagde herinrichting van de kerk voor de eigen kerkelijke gemeente, maar men wil ook de uitdaging aangaan om het een laagdrempelig gebouw te laten zijn voor de samenleving. Hiervoor wordt een bedrijfsplan opgesteld en men wil leren van de ervaringen die in andere kerken zijn opgedaan.

De totale kosten van het project zijn op € 1.000.000 geraamd. De financiering is als volgt: verkoop Ontmoetingskerk € 400.000, uit restauratiefonds Zuiderkerk € 250.000, bijdragen Vrienden van de Zuiderkerk € 150.000 en € 200.000 uit activeren van kosten. Aan geraamde opbrengsten uit exploitatie door derden hoopt men op jaarbasis € 50.000 te ontvangen.

Kerken en kerkelijk leven in Haarlemmermeer

*Witte Kerk met zalencentrum
Trefpunt Hervormde Gemeente
Nieuw-Vennep*

Tussen de steden Amsterdam, Haarlem en Leiden ligt de polder Haarlemmermeer. Dit gebied zal velen alleen bekend zijn door de nationale luchthaven Schiphol en enkele plaatsen als Hoofddorp, Nieuw-Vennep, Badhoevedorp. In de polder bevinden zich een tweetal van Nederlands Werelderfgoedmonumenten: de Geniedijk en het gemaal Cruquius.

In 2012, toen het 160 jaar geleden was dat dit gebied droogviel, publiceerden Ria Stolk, Kees van der Veer en Adri van der Wal het boek 'Geloven in de Polder'. Daarin werd voor dit afgebakende gebied het veelsoortige geestelijke leven gedocumenteerd. De christelijke en Islamitische gemeenschappen met een eigen gebouw worden in dit boek geportretteerd. Per geloofsgemeenschap vindt men foto's van de bestaande religieuze ruimte, een beschrijving van architectuur en geschiedenis van het gebouw, een beschrijving van de identiteit van de gemeenschap en een sfeerimpressie van een bijgewoonde godsdienstoefening. Ook vindt men negen kapellen in instellingen beschreven. Er is aandacht besteed aan drie buiten gebruik gestelde kerkgebouwen in Hoofddorp en Lijnden. Op twee plaatsen moest de grens van de polder worden overgestoken.

Inwoners van Zwanenburg –gelegen in de polder- moeten de ringvaart over om ter kerke te gaan in Halfweg, buiten de polder.

Daarom zijn kerkgebouwen in Halfweg opgenomen. Zo ook werd de kerk van Kaag opgenomen, omdat protestantse polderbewoners aan de zuidkant van de polder daar ter kerke gingen, toen er voor hen binnen de polder nog geen gebouwen waren opgericht.

Alle religieuze gebouwen zijn langs gebaande wegen te bereiken. Hoe anders was een kerkgang in de beginperiode van de polder. Er is een verhaal bekend van iemand die acht uur onderweg was voor één kerkdienst!

Het geheel wordt voorafgegaan door een korte inleiding over de ontwikkeling van de polder en de ontwikkeling van het geestelijk leven in de polder. De auteurs verantwoorden hun bedoeling met het boek en de gevolgde werkwijze. De burgemeester van de gemeente Haarlemmermeer schreef een voorwoord.

Lang niet alle geloofsgemeenschappen in Haarlemmermeer beschikken over een eigen gebouw. Her en der worden ruimtes gehuurd en kerken verschillende geloofsgemeenschappen in één kerkgebouw. Wat

daarvan kon worden achterhaald is in het boek vermeld. Tevens is een literatuurlijst opgenomen.

De ondertitel van het boek is: "Het leeft in de Meer!" Dit boek maakt duidelijk dat er in deze tijd van ontkerkelijking, van kleiner wordend georganiseerd geestelijk leven in deze polder aan de westkant van Nederland een levendig geloven te vinden is. Duidelijk is tevens dat geloofsgemeenschappen geen in zich gekeerd bestaan lijden, maar zichtbaar georiënteerd (willen) zijn op de samenleving om hen heen. Zichtbaar is de grote betrokkenheid van mensen op hun geloofsgemeenschappen.

Sinds de verschijning van het boek zijn er veranderingen in enkele gebouwen in de polder opgetreden: in mei 2013 brandde de Ontmoetingskerk te Rijsenhout af; een nieuw kerkgebouw is in aanbouw. De Rooms-Katholieke Joannes de Doperkerk te Hoofddorp onderging een verbouwing, in de Marktplaatskerk in Hoofddorp werd een nieuw orgel in gebruik genomen, het interieur van De Lichtkring te Hoofddorp werd verbouwd.

Het boek 'Geloven in de Polder' telt 152 pagina's. Het werd uitgegeven door boekhandel Het Kruispunt te Hoofddorp. Het ISBN-nummer is: 978-80-815446-3-4. De prijs bedraagt € 10,00.

Veel hulp voor Protestantse Gemeente Hoek

Net na het middaguur op nieuwjaarsdag 2015 werden de inwoners van het Zeeuws Vlaamse dorp Hoek opgeschrikt door de melding: "De kerk staat in brand". Rond half één was de eerste rook zichtbaar en luttele minuten later lekten de eerste vlammen door het dak. In minder dan geen tijd had de gehele dakconstructie van het rijksmonument vlam gevat en stortten delen van het dak tot ontzetting van de talrijk toegestroomde dorpsbewoners in.

De brandweerkorpsen die aanvankelijk nog probeerden om de toren te behouden moesten al snel die strijd opgeven. Ook de markante en in de wijde omtrek herkenbare torenspits viel ten prooi aan het vuur. Na een uur restte er van de eens zo robuuste kerk slechts een ruïne en een zwartgeblakerde en zwaar beschadigde toren.

Verslagenheid

In het dorp Hoek heeft de brand een diepe indruk nagelaten en overheerst verslagenheid over het verlies van de kerk waar zovelen aan gehecht waren, zowel mensen van binnen als van buiten de geloofs-gemeenschap.

Het verlies van de dorpskerk uit 1905 wordt als een amputatie gevoeld. De bij de kerk behorende bijgebouwen zoals de consistorie, het kerkcentrum en het jeugdhonk, konden met meer of minder schade worden behouden.

Ondanks het verdriet over de gevolgen van de catastrofale brand heeft de kerkenraad al op 2 januari de blik op de toekomst gericht en is er met behulp van verzekeraar Donatus een plan van aanpak opgesteld. Dit uiteraard rekening houdend met het onderzoek naar de oorzaak van de brand. Maar de hoeveelheid in korte tijd te regelen zaken is onvoorstelbaar groot en dan blijkt de ervaring van de verzekeraar van grote waarde te zijn.

Belangrijke

E-mail: geldwerv

Tel. 0113-62132
of 0115

Bankrekeni
NL46 ABNA C

Hoek na afbranden van haar kerkgebouw

Hulp en medeleven

Groot is het medeleven en het aanbod van hulp – kerk, dorp en regio overstijgend - dat de Protestantse Gemeente Hoek ervaart. De vraag waar de gemeente zondag 4 januari kon kerken behoefde niet eens te worden gesteld. Nog tijdens de brand bood de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt spontaan haar kerkgebouw aan voor de zondagse eredienst.

Groot is ook de energie en de motivatie die los komt in gemeente en dorp om met vereende krachten en creativiteit de komende tijd kerk en toren uit de as te doen herrijzen. Iedereen beseft dat, ondanks de verzekering, hiervoor heel veel geld moet worden opgehaald, zowel binnen als buiten de eigen kerkelijke kring.

De Protestantse gemeente (als opvolger van de Hervormde gemeente en de Gereformeerde kerk) heeft de eeuwen door nauwelijks bezittingen gehad. Alles is altijd betaald uit het zogenaamde levend geld en mede onderhouden door vrijwilligers.

Herbouw

Uit de talrijke reacties weet de Protestantse Gemeente dat zowel individuele personen als organisaties maar ook andere kerken een bijdrage willen leveren aan de herbouw van kerk en toren van Hoek. Daartoe is een speciaal bankrekeningnummer beschikbaar, dat in de komende tijd voortdurend prominent in beeld zal zijn op de website www.pknhoeek.nl. Op deze website is ook een foto- impressie te zien van de kerk voor, tijdens en na de brand, de uitgewerkte eerste kerkdienst na de brand, berichten in de media, enz.. Belangstellenden kunnen de gemeente van Hoek ook volgen via haar Facebook-pagina #PKNHoek.

De kerkenraad heeft inmiddels een "werkgroep geldwerving" ingesteld, tel. 0113-621321/06-13423121 (voorzitter: ds. Arie van der Maas) of 0115-612914, e-mail geldwerving@pknhoeek.nl (secretaris Elly Tollenaar). Bankrekeningnummer: NL46 ABNA 043 083 6678.

informatie:

geldwerving@pknhoeek.nl

0113-621321/06-13423121
-612914

Banknummer:
043 083 6678

■ Nieuw boek over de Nicolaaskerk van Wijhe

De voltooiing van de restauratie van het Quelhorstorgel in de Nicolaaskerk van de protestantse gemeente Wijhe, was voor het college van kerkrentmeesters aanleiding een blijvende herinnering te laten maken aan het zorgvuldige proces van de orgelrestauratie. Omdat het in 1991 uitgegeven boekje over de geschiedenis van de dorpskerk aan vervanging toe was, ontstond het idee een boek samen te stellen niet alleen over het orgel, maar over de Nicolaaskerk als geheel.

Henk Dijk, oud Wijhenaar, historicus en predikant, verdiepte zich in de geschiedenis van de parochie Wijhe en van het kerkgebouw. Verder werd vanuit de Historische Vereniging Wijhe de schenking van het orgel onderzocht, terwijl orgeladviseur Aart van Beek bereid werd gevonden om de bijzonderheden van het orgel te beschrijven. Zo groeide de inhoud van het boek: vanaf de eerste bewoning van de streek, via de kerstening in de middeleeuwen en de Reformatie, tot een complete beschrijving van de Nicolaas zoals die er nu is. Dan blijkt dat het kerkgebouw en alles wat daarin staat een beeldend verhaal is, waar de geschiedenis van vele generaties aan je voorbij gaat. Met de verhalen uit het boek komt de geschiedenis tot leven.

Maar de geschiedenis krijgt pas echte betekenis als de brug naar de toekomst wordt geslagen. Ds. Martje Veenstra heeft in het laatste deel van het boek daarvoor een aanzet gegeven. "Te verwachten is dat de

ontkerkelijking en de afbrokkeling van het traditionele christelijke geloof verder zal doorgaan. Wat kan dat betekenen voor de toekomst van de kerkelijke gemeente in Wijhe rond de Nicolaaskerk?

Als kerkgemeenschap moeten we in beweging blijven. En dat valt niet altijd mee. Kerkgebouwen zijn meestal gesloten. Als je op de kerkdeur klopt, doet er niemand open. Alleen op zondagmorgen staat de deur gastvrij open. Daar komt bij dat er in de kerk taal wordt gebruikt die de vaste kerkgangers wel begrijpen, maar voor buitenstaanders vaak onbekend is en

daardoor niet begrepen wordt. Het lijkt alsof de kerk een aparte wereld is. Dit is ene punt waaraan de kerkgemeenschap zeker moet werken. Een brug slaan tussen de wereld binnen de kerk en de wereld buiten de kerk".

Het is de wens van het college van kerkrentmeesters dat de Nicolaaskerk als waardevol toegankelijk gebouw voor iedereen is.

Het boek, dat 120 pagina's bevat, wordt uitgegeven door Uitgever De Jonge Beth te Wijhe (ISBN/EAN: 978-90-813155-3-1, www.dejongebeth.nl, e-mail: info@dejongebeth.nl) en kost € 19,50.

■ Partnerprogramma VKB-congres 18 april 2015

Weet u het nog de ontmoeting in april 2014 met Jan Siebelink in het Historisch Museum in Ede, waar de tentoonstelling "Het wonder dat mij is geschied" gaande was over hem? Het was bijzonder dat hij zelf ons die ochtend rondleidde. Leuk was het om hem te ontmoeten en hem vragen te kunnen stellen over zijn bekendste boek "Knielen op een bed violen" en over zijn jeugd en leven in Ede. Daarnaast kregen we ook een rondleiding door Ede en bezochten de Oude Kerk op het Kerkplein waar veel over te vertellen was, zowel in als rondom de kerk. Maar bovenal was het leuk om elkaar weer te ontmoeten.

Vorig jaar was het de tweede keer dat er een partnerprogramma werd georganiseerd. Op 18 april a.s. is er weer een congres in Ede en ook nu willen wij voor u, als partner van de deelnemende congresleden, een aantrekkelijk programma samenstellen en daar zijn we druk mee doende. We hopen u iets te kunnen bieden wat uw interesse heeft.

Het voorlopige programma ziet er als volgt uit:

1. We bezoeken Hotel de Wereld in Wageningen, waar we de lunch gebruiken en een lezing krijgen over de 'Capitulatie' aan het eind van WO II, het gebouw en meer.
2. Een powerpoint-presentatie 'De

Trein ons Huis' over een treinreis vanuit Nederland via Duitsland, Polen, Wit Rusland, Mongolië en door naar China.

Het definitieve programma komt in het maartnummer te staan. U kunt zich nu al aanmelden bij ons voor deze dag als u voornemens bent aan het partnerprogramma deel te nemen. Uw bijdrage zal, net als vorig jaar, € 15,00 (contant) zijn. Wilt u deze dag alvast noteren in uw agenda! U kunt er vanuit gaan dat we er een gezellige dag van gaan maken voor u en met u en hopen dat u er ook dit jaar weer bij bent.

Aanmelden: pamacuil@hotmail.com

Vriendelijke groet,

Marion de Lange-van Zaanen
Anneke van Cuilenburg-Pasma

■ Vernieuwing kerkzaal en verwarming in Genemuiden

De gereformeerde kerk van Genemuiden liet in 2012 de uit 1957 daterende verwarming vervangen en de kerkzaal moderniseren. Dankzij het feit dat men veel vrijwilligers wist te mobiliseren verliepen de werkzaamheden voorspoedig. De saamhorigheid en het enthousiasme van de vrijwilligers waren zo groot dat steeds meer noodzakelijke werkzaamheden als achterstallig onderhoud werden opgepakt.

De gehele kerkzaal is geschilderd, de vloer is geïsoleerd en ramen van enkel glas zijn vervangen door thermopane. Vervolgens zijn na de oplevering de bijbehorende ruimtes, consistorie en het straatwerk en de tuin opgeknapt. De totale kosten bedroegen ruim

€ 124.000. Dit is gefinancierd door inzet van eigen middelen van € 60.000, € 40.000 subsidie uit de Solidariteitskas, € 15.000 subsidie van de Maatschappij van Welstand en € 10.000 uit de actie "Koop een stoel voor een goed doel" (200 stoelen á € 50).

■ Nieuwe subsidierende onderhoud

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) maakt in haar Tijdschrift van januari 2015 bekend dat tussen 1 februari en 31 maart 2015 eigenaren van rijksmonumenten weer de z.g. instandhoudingssubsidie aanvragen kunnen indienen bij de RCE. Er is dit jaar € 50,5 miljoen beschikbaar: € 44.700.000 voor gebouwde monumenten, € 5.000.000 voor groene monumenten zoals parken en tuinen (ook begraafplaatsen kunnen daaronder vallen) en € 800.000 voor archeologische monumenten. Met het geld helpt het Rijk de eigenaren hun monument sober en planmatig te onderhouden. Het bedrag per monument bepaalt de RCE op basis van een onderhoudsplan voor een periode van zes jaar. Regelmatig en goed onderhoud voorkomt dure restauraties. Nadere informatie en online aanvragen: www.monumenten.nl.

Zorg voor uw orgel

Nederland heeft veel kerkorgels; geen land ter wereld telt meer orgels per vierkante kilometer. Sommige zijn zeer oud, andere zijn nog tamelijk nieuw. Goed beheer van dat orgel vraagt om een balans tussen het koesteren van het orgel als kunstvoorwerp en het regelmatig gebruik als muziek-instrument. Dan kan een orgel generaties lang mee, zonder dat grote restauraties of kostbare ingrepen nodig zijn.

Maar wat is goed onderhoud? Wat doe je wel en wat doe je niet? In de waaier Zorg voor uw orgel wordt een overzicht gegeven van de zaken die een beheerder kan tegenkomen, de problemen die er kunnen spelen – denk aan de effecten van verwarmen, vochtproblemen, stof of het multifunctioneel gebruik van het gebouw – en adviezen gegeven. De zestien bladen bevatten aan de ene zijde illustraties en aan de andere zijde toelichtende teksten en suggesties.

Platform Klinkend Erfgoed

De waaier is een uitgave van het Platform Klinkend Erfgoed, een samenwerkingsverband van opdrachtgevers / eigenaren, opdrachtnemers (bouwers, adviseurs, inspecteurs) en andere betrokkenen bij het beheer en behoud van orgels en klokken (luidklokken, beiaarden en torenuurwerken). Het Platform richt zich op het bevorderen van interesse voor het klinkend erfgoed. Daarnaast op het overdragen van kennis aan eigenaren en beheerders van gebouwen met klinkend erfgoed (specifiek gericht op het stimuleren van goed beheer en goed opdrachtgeverschap) en aan gekwalificeerde orgelmakers, adviseurs, inspecteurs (specifiek gericht op professionele restauraties). Het Platform wordt gefaciliteerd door de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (stichting ERM).

De waaier Zorg voor uw orgel is gratis aanvragen bij de stichting ERM (secretariaat@stichtingERM.nl). Bij meer dan 3 exemplaren wordt vanaf het vierde exemplaar 4,50 euro per stuk (excl. BTW) in rekening gebracht. De waaier is ook te downloaden via www.stichtingerm.nl/publicaties, aldus een persbericht van Stichting ERM van 7 januari 2015.

■ Verslag Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Nederland

In het jaarverslag 2013 van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Nederland (SBKGZ) dat begin november 2014 verscheen, meldt het bestuur dat in 2013 slechts een beperkt aantal kerken een rijksbijdrage uit het BRIM heeft ontvangen. Dat betekent dat het steeds moeilijker wordt om in het onderhoud van kerkgebouwen te voorzien. Veel colleges van kerkrentmeesters denken na over neven- en hergebruik van het kerkgebouw. Vaak moeten voor nevengebruik eerst aanpassingen aan de kerk verricht worden, zoals b.v. het aanbrengen van een toiletgelegenheid of de plaatsing van stoelen in plaats van kerkbanken.

De SBKGZ, die haar werkgebied heeft in de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland, heeft een vaste vertegenwoordiger bij de Federatie Noord-Brabants Monu-

menten overleg. Er is een goed contact met de Monumentenwacht en de drie provincies over het aanvragen van subsidies en vraagstukken die verband houden met het in stand houden van het kerkelijk cultureel erfgoed.

In beginsel kunnen alle kerkelijke gemeenten in Nederland donateur van SBKGZ worden. De jaarlijkse bijdrage hiervoor is € 15 per gemeente. Wanneer het college van kerkrentmeesters advies wil voor bouwkundige voorzieningen, restauraties, subsidieregeling, groot onderhoud, verbouwing en/of wijziging van bouwwerken en de BRIM-regeling, dan kan bij de SBKGZ advies worden ingewonnen.

Predikantstraktementen per 1 januari 2015

Onlangs werden de colleges van kerkrentmeesters en de predikanten door het hoofd HRM van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland op de hoogte gesteld van de besluiten die door het Georganiseerd Overleg Predikanten en de Beleidscommissie Predikanten zijn genomen met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van de predikanten per 1 januari 2015. De brief geeft het volgende weer.

1. Basistraktement, periodieke verhogingen en vergoedingen per 1 januari 2015

Het Georganiseerd Overleg Predikanten volgt voor de ontwikkeling van de hoogte van het traktement de ontwikkeling van het salaris van de rijksambtenaren. Het overleg over de CAO voor de rijksambtenaren stagneert al geruime tijd, met als gevolg dat er voor de jaren 2012 tot en met 2015 geen nieuwe afspraken zijn. In afwachting van nadere berichten, blijft de hoogte van het basistraktement en de periodieke verhogingen en de daarvan afgeleide bedragen (consulentvergoeding, preekbeurttarief, vergoeding hulpdiensten, vicarisvergoeding) voorlopig op het niveau van 2011. Als een akkoord wordt bereikt over de CAO voor de rijksambtenaren, hoort u zo spoedig mogelijk van ons welke gevolgen dit heeft.

2. Pensioenfonds Zorg & Welzijn - Pensioenopbouw en pensioenpremie 2015

In 2014 heeft de overheid besloten de grenzen voor belastingvrije pensioenopbouw met ingang van 2015 te beperken. De gedachte daarachter was tweeledig. Doordat mensen langer werken, kunnen ze langer doen over de pensioenopbouw. Daarom kan het percentage voor de jaarlijkse opbouw naar beneden worden bijgesteld. De tweede gedachte was dat een lagere pensioenopbouw leidt tot een lagere pensioenpremie. Een lagere pensioenpremie leidt tot een lagere aftrekpost en dat leidt weer tot hogere belastingopbrengsten voor de staat.

Als uitvloeisel van dit overheidsbeleid heeft het Pensioenfonds Zorg & Welzijn besloten het opbouwpercentage te verlagen van 1,95 in 2014 naar 1,75 pct. in 2015. Het effect van deze maatregel wordt in het volgende rekenvoorbeeld duidelijk voor een fulltime predikant met 20 periodieke verhogingen en een franchise van € 11.005 (is de franchise 2014). Bij 1,95 pct. opbouw bouwt de predikant per jaar $1,95\% \times (\text{€ } 66.765 - \text{€ } 11.005) = \text{€ } 1.087$ aan ouderdomspensioen op. Bij 1,75 pct. opbouw is dit $1,75\% \times (\text{€ } 66.765 - \text{€ } 11.005) = \text{€ } 976$.

In verband met de verlaging van de pensioenopbouw heeft het Pensioenfonds Zorg & Welzijn voorts besloten het premiepercentage voor de opbouw van ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en premievrije opbouw bij arbeidsongeschiktheid te verlagen. Per 1 januari 2015 bedraagt de totale premie 23,5

pct. van het pensioengevende traktement, dat bestaat uit de som van basistraktement, periodieke verhogingen, vakantietoeslag, eindejaarsuitkering en suppletie. In 2014 was dit nog 24,4 pct. De franchise bedraagt € 11.395. Dit was in 2014 € 11.005.

- De premie van de predikant bedraagt in 2015 12,08 pct. van het pensioengevend traktement na aftrek van bovengenoemde franchise. In 2014 was dit 12,76 pct..
- De premie van de gemeente bedraagt in 2015 11,42 pct. van het pensioengevend traktement verminderd met de franchise. In 2014 was dit 11,64 pct. Deze premie is versleuteld in de bezettingsbijdrage voor de centrale kas predikantstraktementen.

3. Aegon - Premie arbeidsongeschiktheidsvoorziening 2015

De totale premie voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering bij Aegon bedraagt in 2015 evenals in 2014 3,16 pct. van het pensioengevend traktement. Deze premie wordt geheel door de gemeenten betaald en is versleuteld in de bezettingsbijdrage voor de centrale kas predikantstraktementen.

4. Inhouding woonbijdrage en uitkering gemiddelde woonbijdrage 2015

De Beleidscommissie Predikanten houdt op het traktement van de predikanten met een ambtswoning de woonbijdrage in. Evenals in 2014 bedraagt deze inhouding in 2015 12 procent van het basistraktement, de periodieke verhogingen en de vakantietoeslag bij volledige werktijd.

Aan de gemeente van de predikant met een ambtswoning betaalt de Beleidscommissie Predikanten de gemiddelde woonbijdrage van alle predikanten door. Dit gebeurt in de vorm van een aftrekpost op de factuur voor de centrale kas predikantstraktementen. De gemiddelde woonbijdrage bedraagt in 2015 € 570 per maand, ongeacht de werktijd van de predikant. In 2014 was dit ook € 570 per maand.

5. Tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering 2015

Evenals elke Nederlandse ingezetene betaalt een predikant aan de zorgverzekeraar een premie voor de ziektekostenverzekering. Daarnaast wordt een predikant door de Belastingdienst aangeslagen voor de zogenaamde

inkomensafhankelijke bijdrage van de Zorgverzekeringswet. Dit wijkt af van de situatie van een werknemer. Een werknemer wordt namelijk niet zelf door de Belastingdienst aangeslagen voor deze inkomensafhankelijke bijdrage, maar zijn werkgever.

In het Georganiseerd Overleg Predikanten is overeengekomen dat predikanten een tegemoetkoming krijgen in de premie, die zij zelf aan de Belastingdienst moeten betalen. De hoogte van deze tegemoetkoming is bepaald op de hoogte van de premie die een werkgever voor zijn werknemer moet betalen aan de Belastingdienst. In 2015 bedraagt de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering 6,95 pct. van het traktement (bestaande uit het basistraktement, de periodieke verhogingen, de vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering) tot een maximum van € 51.976 per jaar. De maximale tegemoetkoming bedraagt € 301,03 per maand. In 2014 bedroeg de tegemoetkoming 7,50 pct. over het traktement tot een maximum van € 51.414 per jaar. Toen bedroeg de maximale tegemoetkoming € 321,34 per maand.

6. Bijdragen voor de centrale kas predikantstraktementen 2015

Voor 2015 zijn de bijdragen van de gemeenten aan de centrale kas voor het jaar 2015 als volgt vastgesteld. Bezettingsbijdrage per fulltime predikant per jaar was in 2014: € 73.404, wordt in 2015: € 72.468 (daling 1,28 pct.) Vacature-/schorsingsbijdrage per fulltime vacature per jaar, was in 2014: € 7.956, wordt in 2015: € 7.836 (daling 1,51 pct.). De beschikbaarheidsbijdrage per gemeente zonder predikant blijft € 960 per jaar.

7. Emeritaat en verhoging AOW-leeftijd

Volgens ordinantie 3-25 wordt een predikant voor gewone werkzaamheden emeritus verklaard op de dag waarop deze recht krijgt op pensioen krachtens de AOW. In 2015 is dat de dag, waarop de predikant 65 jaar en 3 maanden wordt. Per deze datum stopt het traktement en start de uitkering van de AOW en het ouderdomspensioen van het Pensioenfonds Zorg & Welzijn. Informatie over het emeritaat, het vervroegen of uitstellen daarvan en over het aanvragen van AOW en ouderdomspensioen: zie www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten -> pensioenen.

8. Aanpassing wachtgeldregeling

In 2014 is binnen het Georganiseerd Overleg Predikanten een akkoord bereikt over aanpassing van de wachtgeldregeling voor predikanten die onvrijwillig werkloos worden. Aanleiding voor de aanpassing was de geleidelijke opschuiving van de AOW-leeftijd en de maatschappelijke ontwikkeling dat werkloosheidsvoorzieningen worden versoberd. Het akkoord houdt het volgende in.

Duur van het wachtgeld

1. De duur van de wachtgeldten bij arbeidsongeschiktheid met verdien capaciteit in ander werk en bij losmaking wegens spanningen (ordinantie 3-20), ongeschiktheid (ordinantie 3-21) en insolventie van de gemeente wordt bepaald door de leeftijd en het aantal dienstjaren op het moment van losmaking.

Voorheen golden hiervoor harde leeftijdscategorieën. In de toekomst gelden dezelfde categorieën, maar dan gerekend vanuit de (opschuivende) AOW-datum. In de periode 1 januari - 31 maart 2015 gelden nog harde categorieën die aansluiten op de AOW-leeftijd in 2015.

2. De duur van de genoemde wachtgeldten wordt verkort. De minimale duur is altijd 6 maanden (voorheen golden in bepaalde leeftijdscategorieën hoger minima), het aantal maanden uitkering per dienstjaar is altijd 3 (voorheen golden in bepaalde leeftijdscategorieën hoger factoren), de maximale duur van de uitkering is teruggebracht van 10 naar 7 jaar. Waar een predikant met 15 dienstjaren voorheen maximaal 10 jaar voor de AOW-datum een uitkering tot aan de AOW-datum kon krijgen, wordt dat nu maximaal 7 jaar voor de AOW-datum.

3. De duur van het wachtgeld na afloop van een tijdelijke dienst bedraagt 3 maanden per periodieke verhoging met een maximum van 24 maanden voor tijdelijke diensten die aflopen tot uiterlijk 30 maart 2015. Voor tijdelijke diensten die lopen op 30 maart 2015 zal het wachtgeld t.z.t. 2 maanden per periodieke verhoging duren met een maximum van 24 maanden. Voor tijdelijke diensten die na 30 maart 2015 ingaan, zal t.z.t. het wachtgeld 1 maand per periodieke verhoging duren.

Hoogte van het wachtgeld

4. De hoogte van de wachtgeldten bij losmaking wegens spanningen (ordinantie 3-20), ongeschiktheid (ordinantie 3-21) en insolventie van de gemeente wordt verlaagd. De uitkering bedraagt altijd 70 procent van het eerdere traktement (voorheen gold een afbouwschema van 6 maanden 100 pct., 12 maanden 85 pct., 12 maanden 80 pct. en de resterende duur 70 pct.).

Verrekening van inkomsten uit arbeid en bedrijf

5. Tot en met 2014 gold een vrij strikt regime voor verrekening van neveninkomsten met het wachtgeld. Predikanten mochten alleen de inkomsten die ze eerder naast het predikantstraktement hadden, naast het wachtgeld behouden (met een minimum van € 1.500 per jaar). Met ingang van 2015 geldt een ruimer regime: inkomsten boven het niveau van de eerdere inkomsten naast het traktement mogen voor 30 pct. worden behouden. Er is wel een restrictie: het wachtgeld en de neveninkomsten samen mogen nooit meer zijn dan de hoogte van het eerdere traktement. De verwachting is dat het ruimere regime een extra prikkel zal vormen voor het verwerven van inkomsten uit arbeid en bedrijf en daardoor een win-win-situatie voor predikant en kerk zal opleveren.

Vergoeding verhuiskosten na een losmaking

6. Aan de synode is voorgesteld om de generieke regeling rechtspositie predikanten zodanig te wijzigen dat predikanten die de ambtswoning moeten verlaten na losmaking wegens spanningen (ordinantie 3-20), ongeschiktheid (ordinantie 3-21) of insolventie van de gemeente recht krijgen op vergoeding van de verhuiskosten uit de centrale kas predikantstraktementen. De verwachting is dat de kleine synode dit voorstel zal behandelen in haar vergadering van maart 2015.

Invoeringsdatum

7. De invoeringsdatum voor de nieuwe regeling is 1 april 2015. Dat betekent dat voor uitkeringen die ingaan vanaf 1 april 2015 de nieuwe regels gelden. Een uitzondering geldt voor uitkeringen na een losmaking wegens spanningen: de nieuwe regels gelden als het losmakingsbesluit op 1 april 2015 of daarna is genomen. Als het losmakingsbesluit vóór 1 april 2015 is genomen, geldt nog de oude regeling, ook al gaat de uitkering pas op of na 1 april 2015 in.

Lopende uitkeringen

8. Lopende wachtgelduitkeringen kennen in een aantal gevallen een einddatum op 65 jaar, 65 jaar + 2 maanden (voor wachtgeldten die zijn ingegaan in 2104) of 65 + 3 maanden (voor wachtgeldten die ingaan tussen 1 januari – 31 maart 2015 of voor 3-20-uitkeringen met een losmakingsbesluit voor 1 april 2015 die in 2015 ingaan). Voor de meeste betrokkenen zal gelden dat deze einddatum niet meer aansluit op de AOW-datum, die dan inmiddels is opgeschoven. Voor deze gevallen is besloten tot een overbruggingsuitkering van 35 pct. Tijdens de overbruggingsuitkering gelden niet de verplichtingen uit het re-integratieprotocol. Predikanten met een lopende wachtgelduitkering krijgen een separaat schrijven, waarin de consequenties van het akkoord voor hun wachtgeld zullen worden uitgelegd.

De exacte regels bij het akkoord zijn verwoord in de uitvoeringsbepalingen, kan men vinden op de website www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten -> wachtgeldten. Voor vragen: tel. 030-8801661.

9. Nieuwe arbodienst

De verzuimbegeleiding bij ziekte van predikanten voor gewone werkzaamheden is centraal geregeld. Dat betekent dat de Beleidscommissie Predikanten een contract sluit met een arbodienst om het Verzuimprotocol Predikanten uit te voeren en dat de kosten van deze dienstverlening worden gedragen binnen de centrale kas predikantstraktementen. De Beleidscommissie Predikanten besloot om na tien jaar het contract met ArboVitale op te zeggen en met ingang van 1 januari 2015 een overeenkomst aan te gaan met Perspectief Groep BV. Vanaf 1 januari 2015 hoeven ziekmeldingen niet meer gedaan te worden met papieren formulieren, maar kunnen ze digitaal worden ingevoerd op <http://pkn.perspectief.eu>. Waar gemeenten voorheen een gedeeltelijk of geheel herstel van de predikant, dat was vastgesteld door de bedrijfsarts, moesten 'terugmelden' aan ArboVitale, hoeft dat bij Perspectief niet meer. Perspectief registreert het herstel zelf. De adresgegevens van Perspectief Groep BV vindt men in de geactualiseerde versie van het Verzuimprotocol, dat te downloaden is van www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten -> ziekteverzuim. Van deze gegevens kan een predikant gebruik maken als hij zonder ziekmelding een arbeidsomstandighedensprek-uur wenst.

10. De werktijd van een predikant

Tot op heden is in de traktementsregeling niet vastge-

legd wat de volledige werktijd van een predikant is. Overweging daarbij was altijd dat het dienstwerk van een predikant en de verhouding tussen predikant en gemeente zich moeilijk laat definiëren in termen van een 'arbeidsovereenkomst van negen tot vijf'. Predikanten werken op een beloningsniveau, waarbij in de maatschappij dikwijls geen sprake is van strikte hantering van werktijden. Wel bestond de richtlijn om bij de opstelling van het werkplan van de predikant uit te gaan van een volledige werkweek van gemiddeld 40 uren per week.

In de praktijk is gebleken dat het ontbreken van een absolute norm voor de volledige werktijd van een predikant toch ongewenst is. Bij de keuring voor arbeidsongeschiktheid is bij voorbeeld een absolute norm nodig en ook bij de opstelling van een werkplan wordt elke onduidelijkheid voorkomen als er een absolute norm is. Om die reden heeft de kleine synode op 28 november 2014 op advies van de Beleidscommissie Predikanten en het Georganiseerd Overleg Predikanten besloten een nieuw artikel 4b aan de generale regeling rechtspositie predikanten toe te voegen, waarin de volledige werktijd van een predikant voor de bepaling van de werklust wordt gesteld op gemiddeld 40 uur per week. Het gaat om een norm voor de bepaling van de werklust, niet om een norm voor de bepaling van beloning. De norm kan er dus niet toe leiden dat een predikant met een beroep op de norm om uitbetaling van overuren kan vragen.

Een tweede probleem rond de werktijd van een predikant was de nauwkeurigheid waarin het deeltijdpercentage van een deeltijdpredikant wordt uitgedrukt. Dat gebeurde tot op heden met getallen achter de komma. De Beleidscommissie Predikanten en het Georganiseerd Overleg Predikanten hebben vastgesteld dat werktijdpercentages achter de komma een absurde precisie suggereren. Percentages achter de komma geven soms ook aanleiding tot misverstanden, als bij voorbeeld de predikant wel achter de komma rekent en het college van kerkrentmeesters niet of omgekeerd. Verder accepteert het Pensioenfonds Zorg & Welzijn voor de pensioenopbouw geen percentages achter de komma. Dit zijn de redenen geweest dat de kleine synode op 28 november 2014 heeft besloten artikel 25-1 van de generale regeling rechtspositie predikanten aan te vullen met de regel dat deeltijdpercentages alleen in gehele getallen worden uitgedrukt. Deze wijziging gaat in op 1 januari 2015.

De nieuwe tekst van artikel 25 is te vinden op www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten.

Voor bestaande deeltijdpercentages betekent het bovengenoemde besluit dat die op 1 januari 2015 zullen worden afgerond op een geheel getal. 33,33 pct. wordt afgerond op 33 pct., 66,66 pct. wordt afgerond op 67 pct., 37,50 pct. wordt afgerond op 38 procent. Predikanten die te maken krijgen met een afronding naar beneden worden gecompenseerd door een eenmalige afkoop ter waarde van 1,5 x het nadeel op jaarbasis. Deze afkoop wordt uitbetaald in januari 2015. Gemeenten die te maken krijgen met een afronding naar boven worden niet gecompenseerd.

11. Beleid met betrekking tot toekenning van periodieke verhogingen

In artikel 6-2 van de generale regeling rechtspositie predikanten staat dat predikanten op grond van eerdere werkervaring periodieke verhogingen kunnen aanvragen, als zij als predikant voor gewone werkzaamheden beginnen of herintreden. Het criterium 'eerdere werkervaring' bleek in de praktijk niet goed te operationaliseren. Vanaf 2007 hanteert de Beleidscommissie Predikanten al twee objectieve criteria bij de inschaling, namelijk de hoogte van eerder genoten inkomen en de leeftijd op moment van de bevestiging in of verbinding aan de gemeente. Ondertussen bleef in de generale regeling het criterium 'eerdere werkervaring' staan. In een aantal gevallen leidde dat tot verwachtingen, waaraan de Beleidscommissie Predikanten niet kon voldoen. Om die reden heeft de kleine synode op 28 november 2014 besloten om het criterium 'eerdere werkervaring' uit de generale regeling te schrappen. De nieuwe tekst van artikel 6-2 vindt men op www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten. Daar staan ook de regels voor toekenning van periodieke verhogingen.

12. Toekenning periodieke verhoging per 1 januari 2015

Per 1 januari 2015 wordt aan de predikanten, die nog niet het maximum van 20 periodieke verhogingen hebben bereikt, de eerstvolgende periodieke verhoging toegekend. Een uitzondering geldt voor de predikanten, die voor het eerst of opnieuw vanuit andere werkzaamheden bevestigd werden op of na 1 juli 2014. Zij zullen hun eerstvolgende periodieke verhoging ontvangen op 1 januari 2016.

Het aantal periodieke verhogingen is voor de gemeente van belang voor de berekening van de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering.

13. Verloop overgangsmaatregel kostenverschillen gemeenten

Op een aantal gemeenten is nog de overgangsmaatregel van toepassing, die is getroffen bij de invoering van de nieuwe traktements- en pensioenregeling op 1 januari 2005. De betrokken gemeenten hebben op de bezettingsbijdrage een conversiebijtelling of een conversieaftrek. Het bedrag van de bijtelling of aftrek wordt in 2015 ten opzichte van 2014 met € 1.000 per fulltime predikant per jaar verlaagd. Gemeenten die in 2014 een bijtelling of aftrek hebben van minder dan € 1.000 per fulltime predikant per jaar, hebben in 2015 geen bijtelling of aftrek meer.

De overgangsmaatregel is bedoeld om de gemeenten een periode van dertien jaren te geven om haar inkomsten en uitgaven in evenwicht te kunnen brengen na invoering van de nieuwe traktements- en pensioenregeling. In 2018 is de overgangsmaatregel geëindigd en worden de gemeenten geacht de noodzakelijke maatregelen te hebben getroffen.

14. Uitvoeringsbepalingen 2015-A

De maatregelen per 1 januari 2015 met betrekking tot

- de pensioenpremie
- de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering

- de omslagregeling (bezettingsbijdrage, vacaturebijdrage, uitkering gemiddelde woonbijdrage) zijn vertaald in de bijgaande Uitvoeringsbepalingen 2015-A. Vanaf januari 2015 dienen de traktementen volgens deze uitvoeringsbepalingen berekend en uitgekeerd te worden.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de bedragen in de Uitvoeringsbepalingen een bindend karakter hebben. Gemeenten en predikanten mogen daarvan niet afwijken in het voordeel of het nadeel van de predikant. Dit geldt dus ook voor de preekbeurtvergoeding (€ 118 per dienst) en de kilometervergoeding (€ 0,28 per autokilometer).

15. Rekenmodel 2015-A

Op de website www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten kunt men het rekenmodel 2015-A downloaden, waarmee eenvoudig het traktement bij de uitvoeringsbepalingen 2015-A is te berekenen.

16. Gids Arbeidsvoorwaarden per 1 januari 2015

De Gids Arbeidsvoorwaarden is geactualiseerd in een versie per 1 januari 2015. De meest recente versie is te vinden op www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten.

17. Informatie en mutaties

Meer informatie over de arbeidsvoorwaarden van predikanten voor gewone werkzaamheden is te vinden op www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten. Ook kan men bellen met het HRM-team predikantstraktementen en -pensioenen, dat bereikbaar is onder telefoonnummer 030-8801661.

Mutaties, zoals een bevestiging, een werktijdwijziging, een emeritaat of wijziging met betrekking tot de woonruimte, dient de scriba van de kerkenraad bij het bureau in Utrecht te melden met behulp van een formulier dat te downloaden is van www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten -> formulieren, aldus de brief van het hoofd HRM van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk.

Kwaliteit bij LOB hoog in het vaandel

R.M. Belder

Tijdens de algemene ledenvergadering van de LOB (Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen) van 20 november jl. in Driebergen deelde de voorzitter van de LOB, de heer J.M.H.J. Keizer, mee dat de LOB alles in het werk stelt om haar leden optimale dienstverlening te bieden. De heer W.P. van Midwoud, consultant van de LOB, maakte dat duidelijk bij de volgende onderwerpen.

De LOB-bedrijvendagen, die eens per twee jaar worden gehouden, omvatten ook lezingen en presentaties. Dit jaar was er veel belangstelling voor de presentatie over kostendekkend begraven. Daarom wacht het LOB-bestuur niet tot de volgende bedrijvendag, maar is het voornemens om in maart/april 2015 aan het thema "Hoe krijg ik mijn begraafplaats kostendekkend?" een studiemiddag te wijden. Ook de VNG is hierbij nauw betrokken. Nadere mededelingen volgen in "De Begraafplaats".

Week van de begraafplaats

De heer Van Midwoud deelt mee dat de Week van de begraafplaats in 2014 voor het eerst in Nederland is gehouden. Het was een initiatief van de begraafplaatsbeheerders van Amsterdam waaraan door 44 begraafplaatsen werd meegedaan. De LOB vindt dit een belangrijke zaak, maar zou graag zien dat het accent meer op het beheer van de begraafplaats wordt gelegd. Voor 2015 wordt dit gecontinueerd, waarbij de LOB dit tracht professioneler aan te pakken. Er wordt contact met Omroep Max opgenomen. De Week van de begraafplaats is van 30 mei tot en met 7 juni 2015.

Vervolgens deelt de heer Van Midwoud mee dat tijdens algemene ledenvergaderingen van de LOB besproken is dat veel aandacht moet worden besteed aan de kwaliteit van

W.P. van Midwoud

de zorg die de begraafplaats verleent. Daarom besloot het LOB-bestuur onlangs haar leden een Toetsingslijst te mailen. Hierin wordt aandacht gevraagd voor de meeste wezenlijke zaken waarmee de LOB de laatste jaren bezig is geweest. Van de circa 600 verzonden formulieren is er 45 procent terugontvangen. Hij roept de leden die hieraan nog niet meededen op om toch vooral deze toetsingslijst, die digitaal kan worden ingevuld, aan de LOB terug te mailen. LOB-voorzitter Keizer wijst er in dit verband nog eens op dat de LOB een brancheorganisatie is voor de eigenaren van de begraafplaatsen. Daarom wil de LOB nadrukkelijk weten of begraafplaatsbeheerders zaken als tariefstelling, openstelling van de begraafplaatsen, het reglement, e.d. op orde hebben. Niet omdat de LOB zich als een politie-agent wil opstellen, maar alleen om de kwaliteit van de dienstverlening van de begraafplaatsen te bevorderen.

Gebruikersonderzoek

Hierna deelt de heer J.W.A. Beltman, eveneens consultant van de LOB, mee dat in het kader van "Meten is weten", kennis voor de LOB van grote betekenis is. In 2015 bestaat de LOB als vereniging 15 jaar en gedurende die periode is in eigen

geledingen veel informatie uitgewisseld. Het bestuur vindt het belangrijk om in zo breed mogelijke zin bij de gemiddelde Nederlander onderzoek te doen over een aantal zaken die samengevat neerkomen op:

- Welke argumenten worden gehanteerd bij de keuze tussen begraven en cremeren?
- Wat is, naar de mening van de gemiddelde Nederlander, een goede begraafplaats wanneer het de dienstverlening betreft?

Het onderzoek wordt uitgevoerd door de Christelijke Hogeschool van Ede. Verwacht wordt dat de resultaten van dit onderzoek medio 2015 bekend zijn.

F.P.H.A.M. Korsten

Hierna krijgt de penningmeester, de heer F.P.H.A.M. Korsten, gelegenheid de begroting 2015 toe te lichten die vervolgens door de ledenvergadering wordt vastgesteld. Het is voor de heer Korsten de laatste maal dat hij dit doet. Hij besloot, na 16 jaar voor de LOB actief te zijn geweest, zich terug te trekken en plaats te maken voor een opvolger.

Voorzitter Keizer noemt in dit geval de grote inzet van de heer Korsten die op cruciale momenten ervoor gezorgd heeft dat de LOB bleef functioneren. Dat deed hij in zijn hoedanigheid van penningmeester, maar ook in zijn kwaliteit van vice-voorzitter en waarnemend voor-

K. Hollestelle

zitter. De LOB is hem veel dank verschuldigd. Vervolgens bedankt de voorzitter de heer K. Hollestelle, die na een lange bestuursperiode ook de LOB gaat verlaten. Hij noemt hierbij de passie voor het werk die bij de heer Hollestelle altijd waarneembaar was. Na beide heren een attentie te hebben overhandigd, stelt hij twee nieuwe bestuurskandidaten voor, namelijk de heer J. van den Broek, die de heer Korsten als penningmeester opvolgt en de heer R. Stapper, die als bestuurslid wordt voorgesteld. De vergadering besluit beide heren te benoemen.

Begraafwallen en grafheuvels

De ledenvergadering wordt afgesloten met een presentatie over begraafwallen en grafheuvels, nieuwe bouwstenen voor bovengronds begraven. In Nederland groeit de vraag naar bovengronds begraven. Met name in gebieden met een hoge grondwaterstand of met ruimtegebrek kan dit voordelen opleveren. De meeste oplossingen die zijn ontwikkeld, ogen weinig landschappelijk. Dankzij toepassingsmogelijkheden van geokunststof is het nu mogelijk bovengrondse graven aan te leggen met een natuurlijke uitstraling. Op de geokunststof kunnen diverse soorten beplantingen worden toegepast. Ook ten aanzien van de vormgeving is veel mogelijk, want graven kunnen in wallen en heuvels worden geplaatst.

Door gebruik te maken van deze nieuwe technieken is het zeker mogelijk om landschappelijke galerijgraven en urnenmuren te maken. Met praktische voorbeelden

Agenda voor kerkrentmeesters

AGENDA

Maart

9 maart : jaarvergadering afdeling Friesland in Kurioskerk in Leeuwarden. Inleider: ds. G. van Meijeren over "Mobiliteit van predikanten en kerkelijk werkers". Aanvang: 19.45 uur

17 maart: jaarvergadering afdeling Zuid-Holland in 't Anker, Pastorieplein 2 in Bodegraven. Inleider: mevr. Annet van Goor, voorzitter college van kerkrentmeesters van de protestantse gemeente Amersfoort, houdt een inleiding over het thema: "Voortbestemmen: nieuwe kansen met oude kerken". Aanvang: 20.00 uur.

21 maart: Jubileumvergadering ter gelegenheid van 85 jaar provinciale afdeling Gelderland. Sprekers zijn mr. J. Broekhuizen over ANBI-ontwikkelingen en mr. Peter A. de Lange die o.a. stil zal staan bij dit jubileum waarbij ook een gedenkboekje wordt overhandigd. Locatie en tijdstip vergadering volgen nog.

23 maart: Jaarvergadering afdeling Drenthe in het Wilhelminazalencentrum Beilen. Inleider: H. Feenstra, algemeen directeur Dienstenorganisatie Protestantse Kerk in Nederland, over het onderwerp "Hoe staan we als Kerk er voor en waar staan we voor?". Aanvang: 19.45 uur.

23 maart: Jaarvergadering afdeling Utrecht in de Vredekerk, Generaal Winkelmanstraat 101, Soesterberg. Inleider: ds. G. van Meijeren over "De vele facetten van het predikantschap en alle veranderingen die zijn opgetreden en nog volgen". Aanvang: 20.00 uur.

25 maart: Gezamenlijke jaarvergadering afdeling Noord Brabant West en Oost Brabant & Limburg. Onderwerp: fusie afdelingen. Locatie: Wederkomstkerk, Rijnstraat 20, 's Hertogenbosch. Aanvang: 20.00 uur.

April

18 april: VKB-Congres in "Ree-Horst" te Ede met als thema "Geld".

23 april: Afdeling Groningen, voorjaarsvergadering in "De Kerkboerderij", Oude Middellhorst 24 te Haren. Inleiders: mr. J. Broekhuizen over actuele ontwikkelingen in de ANBI-regelgeving en A. van Bergeijk, medewerker Centraal Bureau VKB, over "Zicht op krimp". Aanvang: 19.45 uur.

Mei

19 mei: Voorjaarsvergadering afdeling Overijssel-Flevoland in Oud-Avereest. Nadere bijzonderheden over inleiders e.d. volgen.

werden zowel de achterliggende techniek als het ruimtelijk beeld getoond.

De volgende ledenvergaderingen van de LOB zijn op 21 april en 17 november 2015.

■ Dorpskerk Barendrecht

Het Reformatorisch Dagblad van 27 november 2014 meldt dat een veiling ten bate van de restauratie

van de preekstoel van de Dorpskerk in Barendrecht € 11.430 opbracht. De veiling was georganiseerd door de Stichting Vrienden van de Dorpskerk. Dankzij deze opbrengst kunnen nu ook het bord met de Tien Geboden en de boerenbank worden gerestaureerd. De totale kosten van de restauratie van het houtwerk bedragen € 50.000. Hiervoor zijn reeds middelen uit fondsen en schenkingen aanwezig,

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk bouwt aan de toekomst

Tijdens de nieuwjaarsreceptie van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, is het contract met de aannemer getekend die het nieuwe Rooseveltshuis op landgoed Hydepark gaat bouwen. Het contract is ondertekend door de heren Ted van der Netten van Stigt, algemeen directeur van De Vree en Sliepen en Gerrit Westerveld, bestuurslid van de Protestantse Stichting Hydepark Beheer, voorzitter van de stuurgroep en bestuurslid van de Dienstenorganisatie.

Haaije Feenstra, directeur van de Dienstenorganisatie, stelde in zijn nieuwjaarstoespraak: "Bouwen aan een kerk zien we vaak als overdrachtelijk, maar soms gebeurt het ook letterlijk. U weet dat we in een ver gevorderd stadium zijn met de plannen voor de bouw van het nieuwe Rooseveltshuis. Ik ben blij vandaag bekend te kunnen maken dat we bouwbedrijf De Vree en Sliepen uit Tiel hebben gekozen. Volgens planning gaan we aan de slag en hebben als startdatum steeds gewerkt met 1 april 2016. Ik kan u meedelen dat dit nog steeds zeer

realistisch is, sterker nog: de bijgestelde planning zou zelfs kunnen leiden tot een eerdere opening. Laten we de dag niet eerder prijzen dan dat het avond is, maar het ziet er op dit moment goed uit: conform planning en conform budget".

Feenstra blikte in zijn toespraak nog verder vooruit. "Vanaf dit moment is het nog precies 10 jaar naar 2025. Hoe ziet de kerk er dan uit? Hoe gaan we op weg naar de kerk van de toekomst? Welke uitdagingen komen er op ons af?" In de vergadering van de generale synode in november 2014 is voor het eerst over 'Kerk 2025' gesproken. Arjan Plaisier, scriba van de generale synode pleitte toen voor een beweging 'back to the basics'. Plaisier tijdens die vergadering: "Tijden van crisis en krimp vragen om een terugkeer naar de kern van geloof en kerk. De uitdaging om kerk te zijn in naam van Christus, als geloofwaardige getuige van het evangelie. Maar ook de uitdaging om de inrichting van onze kerk 'lichter' te maken, meer betrokken op de essentie van het geloof en kerk-zijn.

Feenstra gaf in zijn nieuwjaarstoespraak aan dat er inmiddels ook is gesproken met groepen theologen, jongeren, ambtsdragers, visionairs en met de flankerende organisaties van de kerk over 'Kerk 2025'. In de komende maanden wordt er ook overlegd met leden van diverse klassicale vergaderingen en kerkenraden. "Geïnspireerd door een visioen van een betekenisvolle kerk, maar ook nuchter en realistisch, zullen we lijnen moeten uitzetten voor de komende jaren. Lastige en pijnlijke keuzes zullen gemaakt moeten worden. Wij gaan die ook maken, maar gebaseerd op geloof en vertrouwen in een vitale kerk voor de toekomst. We willen een kerk met lef zijn", aldus een persbericht van 13 januari 2015 van de Dienstenorganisatie.

■ "Rust elk kerkgebouw uit met wifi"

Het Reformatorisch Dagblad van 8 januari 2015 meldt dat de Britse componist Andrew Lloyd Webber er voor pleit dat elk kerkgebouw met wifi uitgerust behoort te worden. Zo kan de kerk weer een centrale plaats in de maatschappij krijgen. Het parlementslid wijst op de positie die de kerk in de middeleeuwen in nam. Toen werd het schip van de kerk gebruikt voor de lokale handel. Met de installatie van wifi netwerken kan de kerk die oude plaats weer terugkrijgen. Lord Lloyd Webber meent dat de binding van de Britten met het religieus erfgoed zal worden vergroot. De Britse minister van cultuur zou het initiatief willen steunen, stelt Lloyd Webber.

Informatieproject over beheer en behoud van begraafplaatsen

De afdeling Groningen van de VKB meldt in haar Nieuwsbrief van januari 2015 het volgende: Van de circa 440 hervormde en protestantse gemeenten in ons land, die een begraafplaats beheren, liggen circa 200 kerkelijke begraafplaatsen (ofwel 45 procent) in Friesland, Groningen en Drenthe. Onze provincie heeft 50 kerkelijke begraafplaatsen.

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) heeft het voornemen plannen te ontwikkelen ten behoeve van het behoud en beheer van begraafplaatsen. Op een begraafplaats ligt een schat aan cultuurhistorische informatie. Het project 'Levend erfgoed' probeert te voorkomen dat begraafplaatsen worden verwaarloosd, gesloten of verkocht. In dit project werken diverse partijen samen om in een landelijke database informatie te inventariseren ten behoeve van waardering, benutting en beleving. Het doel is financieel verantwoord beheer te combineren met behoud van cultuurhistorisch waardevolle graven en begraafplaatsen.

Aan de afdeling Groningen is gevraagd om in dit project te participeren. Uiteraard vindt overleg plaats met de Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen (CBKB) van de VKB, aldus de Nieuwsbrief.

Nieuws uit de provincies

J.C. Riemersma

R.M. Belder

Op 27 november jl. hield de afdeling Gelderland van de VKB haar jaarvergadering in de Ontmoetingskerk van de protestantse gemeente Dieren. De voorzitter van de afdeling, de heer J.C. Riemersma, opent de bijeenkomst met het lezen van Psalm 121, waarna hij voorgeeft in gebed.

"Kerkbeheer lijfblad kerkrentmeesters"

Na afdoening van enkele huishoudelijke zaken, wijst hij de kerkrentmeesters op het grote belang de ontwikkelingen op het gebied van ANBI te volgen. In Kerkbeheer van juni 2014, dat hij "het lijfblad van alle kerkrentmeesters" noemt, heeft mr. J. Broekhuizen een gedegen artikel over deze materie geschreven. Hij verzoekt de kerkrentmeesters nadrukkelijk de daarin gegeven adviezen te volgen en de website van de Protestantse Kerk in Nederland (www.protestantsekerk.nl/anbi), waarop de meest recente informatie hierover is te vinden, in de gaten te houden. Verder wijst hij er op dat de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG) van Gelderland onlangs een brief heeft laten uitgaan in verband met asbestonderzoek. De SBKG biedt haar hulp aan om colleges van kerkrentmeesters in voorkomende gevallen behulpzaam te zijn bij het

oplossen van problemen. Tenslotte meldt de heer Riemersma dat de afdeling Gelderland in 2015 hoopt stil te staan bij haar 85-jarig bestaan. Ter gelegenheid daarvan heeft Rook Belder een gedenkboekje geschreven dat tijdens de voorjaarsvergadering zal worden uitgereikt.

Van krimp naar kramp?

Hierna geeft hij het woord aan ds. mr. J.C. Schaap die als kerkcoach verbonden is aan KerkDialoog. Veel gemeenten hebben te lijden onder krimp, waarbij allerlei krampgevoelens gemakkelijk tot onderlinge spanningen leiden. KerkDialoog is een project van KKA/KKG en VKB dat gemeenten wil helpen om uit deze kramp te komen en op weg te gaan naar een vitale gemeente. Ds. Schaap heeft de afgelopen periode op veel afdelingsvergaderingen deze inleiding gehouden. Dat was niet alleen nuttig maar ook noodzakelijk, mede gelet op het feit dat ongeveer 2/3 van onze gemeenten met een niet sluitende begroting kampt. Daarom vraagt ds. Schaap naar de reacties van de aanwezigen in hun gemeenten. Die lopen sterk uiteen, zoals uit enkele reacties blijkt:

- een ledenverlies van 4 pct. en ook minder inkomsten. Predikant is voor 50 procent in een naburige gemeente dienst gaan doen;
- onze kerk heeft nog geen krimp geconstateerd, maar het wordt financieel wat moeilijker;
- inkomsten blijven gelijk;
- in onze gemeente is sprake van een lichte daling;
- onze gemeente heeft te maken met een ledenstijging van 1 pct. en een positief sluitende jaarrekening;
- geleidelijke teruggang van het aantal leden;
- onze gemeente heeft 10 jaar geleden (afsplitsing naar Hersteld Hervormde Kerk) met

Ds. Mr. J.C. Schaap

een grote krimp te maken gehad, enz.

Ds. Schaap deelt mee dat het proces van krimpend ledental, dalend kerkbezoek, teruglopende inkomsten veel kerkmensen heeft overvallen. Kerkrentmeesters ontdekken dit meestal het eerst omdat zij op de cijfers letten en wanneer zij dan met een minder rooskleurige boodschap naar de kerkenraad gaan, wordt hen dat niet altijd in dank afgenomen. Zo leidt krimp tot kramp, want de vragen die krimp oproept zijn pijnlijk en raken diep. Emoties en reacties kunnen hierdoor ontstaan met allerlei vervelende omstandigheden die allerm minst bevorderlijk zijn voor de gemeenteopbouw. Dit kan gepaard gaan met allerlei verwijten over het functioneren van de kerkrentmeesters, de predikant, ouderlingen, enz. En in korte tijd zijn er allerlei spanningen ontstaan en kunnen mensen elkaar ernstig beschadigen op zoek naar zondebokken. In deze krimpende gemeenten zijn processen ontstaan waarmee geen ervaring is opgedaan, immers een gemeente met jaarlijks 4 procent krimp bestaat over 25 jaar niet meer.

Het zal iedereen duidelijk zijn dat er iets moet gebeuren, want anders keert de wal het schip. Maar wat en hoe? Soms liggen er al oplossingen klaar: kerksluitingen, van full time

naar parttime predikant, samenvoeging van gemeenten, dus een totale herstructurering, aldus ds. Schaap

De route van KerkDialoog

Maar, zo vervolgt ds. Schaap, KerkDialoog wil gemeenten juist een ander proces laten volgen dan menigien bij voorbaat al bedacht heeft. KerkDialoog volgt de route van:

- onderzoeken in plaats van ontkennen;
- oproepen in plaats van onteigenen;
- oplossing zoeken in plaats van oplossing geven;
- ontmoeten in plaats van ont-ploffen.

Onderzoeken

Kerkdialoog maakt een KerkScan dat zo'n 30 aandachtspunten heeft, zoals aantal predikanten, verloop ledental, bezettingsgraad gebouwen, geefgedrag, kerkgangers, leeftijdsopbouw, administratievoering, aller lei overige kosten, enz. Deze gegevens worden vergeleken met landelijke of soms regionale cijfers als een soort analyse of benchmarking. Dan wordt duidelijk waarom deze cijfers afwijken van die van andere gemeenten en met dat gegeven kunnen niet alleen gemeenteleden, maar ook kerkenraadsleden overtuigd raken van het feit dat er daadwerkelijk iets structureels aan de hand is en dat er keuzes moeten worden gemaakt en knopen worden doorgehakt.

Oproepen

Door deze informatie die uit het KerkScan onderzoek boven water is gekomen, kan ieder gemeentelid eigenaar van dit probleem worden gemaakt. Het is dan geen zaak meer van het college van kerkrentmeesters of van de kerkenraad. Veel problemen ontstaan wanneer zaken, die de gehele gemeente aangaan, worden 'onteiend' en door een klein groepje kerkenraadsleden wordt afgewikkeld. Maar daardoor gaan juist grote problemen ontstaan, omdat de gemeente niet serieus wordt genomen. KerkDialoog pleit daarom voor een open houding, aldus ds. Schaap.

Oplossing zoeken

In het verlengde van het oproepen,

ligt het samen zoeken naar een oplossing. Samen zijn we eigenaar van het probleem en samen, bij gebruikmaking van elkaars talenten, zoeken we naar een passende oplossing. Probeer bij het begin van de besluitvorming draagvlak bij gemeenteleden te bereiken door hen in een zo vroeg mogelijk stadium erbij te betrekken. Maar van kerkrentmeesters mag wel worden verwacht dat zij tevoren verschillende scenario's hebben bekeken en daarbij het kostenplaatje hebben berekend. Maar laat dit pas weten wanneer de gemeenteleden hiernaar vragen, dring hen dat niet bij voorbaat op.

Ontmoeting

Als laatste onderdeel uit de route van KerkDialoog noemt ds. Schaap de ontmoeting. Verkeerde acties om uit de kramp te komen, leiden kortweg gezegd tot ontploffingen. Relaties worden opgeblazen. Kerkrentmeesters zijn boos omdat na uren vergaderen hun goede ideeën worden weggestemd, terwijl andere gemeenteleden zich niet serieus voelen genomen. Rode cijfers blijven en 'rode koppen' gaan ontstaan in een zinloze strijd tegen elkaar, in plaats van met elkaar de schouders er onder te zetten. Maar in situaties waar alle gemeenteleden met respect worden behandeld, opgeroepen worden om mee te denken om gezamenlijk een oplossing te vinden, gaat men zich 'medeplichtig' voelen en ontstaan er ontmoetingen die de weg naar een vitale gemeente inslaan. KerkDialoog is zo opgericht om, dienstbaar aan de Kerk, de gemeenten te begeleiden door dalen van bezuinigingen en kerksluitingen heen. KerkDialoog steekt in bij cijfers en feiten, maar kijkt ook naar het grote Verhaal dat verteld mag worden als Evangelie voor Kerk en Wereld, zo besluit ds. Schaap zijn boeiende inleiding. Na de pauze wordt de bijeenkomst hervat waarbij nog vragen worden gesteld die door ds. Schaap worden beantwoord. In het kader van de rol van de predikant bij de geldwerving, waarover een vraag wordt gesteld, verwijst hij naar het artikel in Kerkbalans van november 2014 getiteld "Kerkbalans is gemeenteopbouw". Hij vindt het merkwaardig dat veel predikanten

zich nog steeds op het standpunt stellen alsof het bij Kerkbalans om hun eigen traktement gaat, terwijl het juist een belangrijk onderdeel van gemeenteopbouw is. Helaas is geldwerving nog niet in het opleidingspakket van de predikant opgenomen.

Nadat de voorzitter ds. Schaap bedankt heeft voor zijn heldere uiteenzetting, wordt de bijeenkomst gesloten met dankgebed door de secretaris, de heer B. Veerbeek.

■ Groot onderhoud Koepelkerk Berltsum gestart

De Koepelkerk van de Protestantse Gemeente Berltsum (Berlikum, Fr.) staat sinds kort in de steigers voor het schilderwerk en het voegwerk, zo blijkt uit een persbericht van 9 november 2014. Het is belangrijk, dat het periodiek schilderwerk na vier jaar weer wordt uitgevoerd. Omdat de steigers om de kerk staan, kon het voegwerk van de muren ook op enkele plaatsen worden vernieuwd. Maar ook in de kerk zullen schilder- en stukadoorwerkzaamheden worden uitgevoerd. In het voorjaar worden de hardstenen stoep en ingang hersteld, want door verzakking ontstonden scheuren in de stoep en de ingang van de kerk. De aannemers zorgen ervoor, dat de kerkdiensten gewoon door kunnen gaan. De directievoering is in handen van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen in Friesland. Het Mitterreitherorgel in de kerk wordt ook hersteld. Vooral de windlade was nodig aan vervanging toe. Binnenkort wordt het pijpwerk uit het orgel gehaald en samen met de windlade in de werkplaats van Orgelmakerij Reil uit Heerde hersteld en vernieuwd. De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd door onder andere subsidie van de provinsje Fryslân en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en bijdragen van diverse fondsen. De hoofdaannemer voor het groot onderhoud is Bouwbedrijf Bijland BV (Berltsum) en de aannemer voor de restauratie van het orgel is Orgelmakerij Reil uit Heerde, die al enkele generaties lang het orgel in onderhoud heeft.

Veel belangstelling voor 2e Regnerus Steensma-lezing

R.M. Belder

Op 13 december 2013 werd ter gelegenheid van het overlijden van dr. Regnerus Steensma, die op 13 december 2012 overleed, een Regnerus Steensma lezing gehouden in het Karmelklooster in Drachten. Gedurende zijn bijna vijftigjarige loopbaan bewoog Steensma zich in uiteenlopende vakgebieden, waaronder liturgiewetenschap, kunst- en kerkgeschiedenis, monumentenzorg en moderne kunst. Door middel van een lezingenreeks stond men niet alleen stil bij zijn overlijden, maar vooral ook bij wat hij voor het vak en voor zijn vakgenoten heeft betekend. Tijdens die eerste Regnerus Steensma-lezing keerde prof. dr. J.A. (Hans) Mol terug naar het begin van de wetenschappelijke carrière van Steensma, namelijk diens studie van de middeleeuwse kloosters in Friesland. De titel van de lezing van professor Mol was "Macht, bezit en monniken. Benedictijnen in een escalerende vete in Zuidwest-Friesland aan het eind van de 15e eeuw".

Tweede lezing

Ruim een jaar later werd de 2e Regnerus Steensma lezing gehouden en wel op 19 december 2014 in de Remonstrantse kerk van Groningen gelegen aan de Coehoornsingel. De kerk die uit 1883 dateert, is een zaalkerk met fronttoren in eclectische trant. In 2005, nadat de kerk in eigendom was overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken, is de kerk uitgebreid en deels in gebruik genomen als kantoor. De kerk blijft voor de remonstrantse gemeente beschikbaar, maar de nevenruimten hebben een multifunctionele bestemming. Daarnaast is het mogelijk om er exposities en congressen te organiseren. Een uitstekende gelegenheid om de kerk voor deze 2e Regnerus Steensma-lezing te gebruiken. De bijeenkomst, die door circa 100 aanwezigen werd bijgewoond, begon met een inleiding door dr. Justin Kroesen. Dr. Kroesen is

Dr. J. Kroesen en prof. dr. C.L. Chavannes-Mazel

verbonden aan het Instituut voor Christelijk Cultureel Erfgoed Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap Rijksuniversiteit Groningen. De heer Kroesen is voor de VKB geen onbekende, want aan het VKB-Congres van april 2013 dat in het teken van Gebouwen stond, verleende hij een belangrijke bijdrage. In zijn introductie wijst de heer Kroesen op de grote betekenis van de heer Steensma. Door zijn overlijden verloor Nederland een kenner van de historische kunst. De tweede lezing gaat over de moderne kunst die ook de belangstelling van de heer Steensma had. Regnerus schreef veel over kunstenaars en werd een bekende persoonlijkheid in de Nederlandse kunstgeschiedenis. Hij wist bij theologiestudenten hiervoor veel belangstelling te kweken. Zijn in 1998 verschenen catalogus "Eeuwig kwetsbaar – Hedendaagse kunst en religie", dat hij samen met dr. G.P. Luttikhuisen schreef, werd bij de gelijknamige expositie uitgegeven. Het gaat bij religie niet om een zijnswerkelijkheid, maar om een zinwerkelijkheid, zoals Steensma destijds stelde.

De Kerk als paradijs

Na een muzikaal intermezzo van Elizabeth Kooy (zang) en Gerwin Hoekstra (orgel), houdt mevr. prof. dr. Claudine Chavannes de tweede Regnerus Steensma-lezing die als titel heeft "De Kerk als paradijs. Het

Woord in beeld, van Jeruzalem tot Pieterburen". Prof. dr. Claudine Chavannes-Mazel is emeritus hoogleeraar middeleeuwse kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Haar lezing gaat over de religieuze beeldtaal van het christendom. Prof. Chavannes is een groot kenner van middeleeuwse handschriften, waarover ze zeer gepassioneerd vertelde.

Ze staat stil bij het 'Himmelloch' (gat in de hemel) dat op veel plafondschilderingen in verschillende Nederlandse kerkgebouwen te zien is. Het kerkgebouw is het huis van God op aarde, terwijl het huis van God in de hemel het paradijs is. Tenslotte gaat ze in op bijzonderheden van de pittoreske gotische kerk van Pieterburen. Zij vergelijkt de preekstoel in de dooptuin met Gods Woord en de dooptuin met een paradijstuin. Dr. Steensma schreef in 2007 over de 'rijk gesneden preekstoel van Pieterburen'. Er is een ongelooflijk rijke schat aan kunst in veel van onze kerken aanwezig waarvoor Regnerus Steensma gedurende zijn leven steeds de aandacht vroeg.

Na afloop konden de aanwezigen onder het genot van een hapje en drankje met o.m. de familie Steensma spreken en de kleine expositie ingericht van kunstwerken uit de collectie-Steensma bezichtigen, die te koop werden aangeboden.

■ Boek over Duurzame kerkverwarming

Het boek "Duurzame kerkverwarming", geschreven door David Ketel en Rinus Scheele, beoogt kerken in Nederland een kompas te geven voor het vaststellen van een verantwoord verwarmings- en energiebeleid met aandacht voor gebouwconservering, orgelbehoud, comfort en lage energiekosten, in combinatie met lage CO₂-uitstoot. De schrijvers van het boek presenteren uit de praktijk verzamelde binnenklimaatgegevens in zestig verschillende Nederlandse kerkgebouwen tijdens het verwarmingsproces. Zij gaan uit van de veronderstelling, dat gas als fossiele brandstof in de eerstkomende decennia de belangrijkste energiebron zal blijven om Nederlandse kerken te verwarmen.

"Duurzame kerkverwarming" beschrijft in enkele tabellen en grafieken de variatie aan kerkverwarming, zoals men die in Nederland kan tegenkomen. Op grond daarvan kan men zien waar men zich met de eigen kerk in dit landschap bevindt en welke marges er zijn om tegen zo laag mogelijke kosten op verantwoorde wijze veranderingen door te voeren die duurzaam kunnen uitwerken. Het boek is primair geschreven voor kosters en beheerders van kerkgebouwen, maar zeker ook voor anderen die zich direct of indirect in het belang van bewustwording en voorbeeldfunctie met "vergroening" van de kerk willen bezig houden.

Als een verhelderend standaardboek over het binnenklimaat van kerkgebouwen in Nederland en als aanvulling op eerder in "Kerkbeheer" gepubliceerde artikelen over dit onderwerp (in Kerkbeheer van september 2011 beschreef de heer David Ketel zijn ervaringen met het meten van het binnenklimaat; zie ook: Kerk verwarmen op maat en energiebesparing van J.J. van Doorn, Kerkbeheer, oktober 2014) is dit boek van harte aan te bevelen. Het is te verkrijgen door overmaking van € 17,95 (incl. verzendkosten) op rekening NL29INGB0002312463 t.n.v. penningmeester ZWO Bennekom met vermelding van: Duurzame kerkverwarming en uw postadres.

Verdere informatie is te verkrijgen via e-mail: dhketel@hetnet.nl. De opbrengst van het boek komt ten goede aan kerkelijke milieuprojecten met een innovatief karakter.

■ Ingebruikneming gerestaureerde kerk Woubrugge

De dorpskerk van Woubrugge heeft na maanden van funderings- en herstelwerkzaamheden haar deuren weer geopend voor kerkdiensten, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 11 december 2014. De steunpilaren van de kerk waren verrot, er zaten scheuren in de muren en de kerk dreigde te verzakken. Om verdere verzakking van het rijksmonument aan de Comriekade te voorkomen, kwamen er nieuwe, betonnen palen in de grond. De kosten hiervoor bedroegen zo'n € 850.000. De provincie droeg € 175.000 bij. Om voor andere subsidies in aanmerking te komen, moest de dorpskerk zelf een ton ophalen. Daarvoor werden allerlei activiteiten georganiseerd.

De voorbereidingen voor de renovatie van het 17e eeuwse gebouw begonnen in 2009. "Dankzij een subsidie van de provincie konden we van start", zegt Erik Bergsma, voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de hervormde gemeente Woubrugge. "Dat was hard nodig, want de kerk is al 30 centimeter uit het lood gezakt. De scheve toren is niet rechtgezet. We zorgen er alleen voor dat de kerk niet verder wegzakt." Daarvoor waren 64 steunpilaren nodig, die het werk van de 507 weggrotende, houten palen moeten overnemen.

De € 100.000 die door de gemeente moest worden bijeengebracht, kwam binnen door acties van een speciale wervingscommissie. Deze benaderde met succes ook de niet-kerkelijke burgers van Woubrugge. "De kerk is niet alleen van de kerkgangers, maar van het hele dorp. Gelukkig is dat ook terug te zien. Mensen zijn heel vrijgevig en organiseren spontaan acties om de renovatie te steunen." De officiële opening van de Woubrugse Dorpskerk, waarbij het hele dorp betrok-

ken werd, was op 13 december. De kerkelijke ingebruikname gebeurde de zondag daarop.

■ Formeel geen vrijwilliger bij tegenprestatie

Vanaf 1 januari 2015 mogen gemeenten mensen met een uitkering verplichten om een tegenprestatie te verrichten, zoals vrijwilligerswerk, zo meldt het blad Bestuurs Rendement van december 2014. Komt zo iemand bij een dergelijke organisatie terecht, dan is het goed om te weten dat de betrokkene strikt genomen geen vrijwilliger is. Er zijn daarom ook andere voorwaarden van toepassing.

Een uitkeringsgerechtigde die als tegenprestatie vrijwilligerswerk doet, heeft hier niet zelf voor gekozen en is daarom in principe geen vrijwilliger. Het is daarom van belang dat er duidelijke afspraken worden gemaakt met de burgerlijke gemeente over de verzekering, een eventuele vergoeding, het soort werk en de controle. Omdat de gemeente in feite de opdrachtgever is van de uitkeringsgerechtigde, maakt men in dit geval met de gemeente afspraken over het werk in plaats van met de vrijwilliger zelf.

Het kan voorkomen dat de betreffende organisatie met vrijwilligers werkt die later werkloos worden en een uitkering krijgen. In dit geval is het vrijwilligerswerk geen tegenprestatie omdat de vrijwilliger al bij de organisatie werkzaam was voor hij werkloos werd en dus zelf voor het vrijwilligerswerk heeft gekozen. Deze vrijwilliger valt daarom wel onder de vrijwilligersregeling. Men mag hem dus een vergoeding geven en verzekeren als vrijwilliger. De vergoeding is wel lager als uw vrijwilliger een bijstandsuitkering ontvangt. Dan mag de vergoeding maximaal € 95 per maand en € 764 per jaar bedragen.

De Nieuwe Kerk in Groningen 1664–2014

Opvattingen veranderen, kennis vermeerdert

R.M. Belder

In 2014 bestond de Nieuwe Kerk van de Protestantse gemeente Groningen 350 jaar. Ter gelegenheid hiervan is een boek uitgebracht met onder andere artikelen over de geschiedenis van het kerkgebouw, het fraaie zeventiende-eeuwse houtsnijwerk aan o.a. het gerestoreerde raadsgestoelte, een uitgebreide beschrijving van de glas-inloodramen van 1663, het avondmaalszilver, de preekstoel uit 1664, de recente orgelrestauraties en de grafzerken onder de vloer van de kerk. Feitelijk alles wat niet eerder in publicaties aan bod kwam. Het is een waardevolle aanvulling op eerdere documentatie. Het boek is zeer fraai vorm gegeven. Een prachtige opmaat voor een monumentaal boek, dat werd geschreven door meerdere deskundige auteurs. Allerlei onderwerpen die verband houden met de Nieuwe Kerk worden op uiterst boeiende en afwisselende wijze aan de lezer gepresenteerd.

Republiek

De Nieuwe Kerk, die op 7 juni 1664 in gebruik werd genomen, is na een bouwtijd van vier jaar op het grondgebied van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden gebouwd. Het kerkgebouw is het meest kloeki gebouwd dat in de stad Groningen in de zeventiende eeuw verrees. Alle vier burgemeesters die de stad toen rijk was, kwamen er dan ook aan te pas om op 7 juni 1660 een eerste steen te leggen.

In het boek wordt de lezer geïnformeerd met de nieuwste kennis en inzichten over de volgende aspecten: de uitbreiding van de stad in de zeventiende eeuw en de bouw van de Nieuwe Kerk, de ontwikkelingen rond het Nieuwe Kerkhof, een groot aantal 'interieurschatten' als de preekstoel, het raadsgestoelte, de glas-inloodra-

men, het avondmaalgerei en doopvont en de verschillende orgels die in de Nieuwe Kerk geklonken hebben.

De eerste concrete aanwijzing dat aan de kerkbouw gedacht wordt, is te vinden in een resolutie van de Raad in 1636 waarin de stadbouwmeester wordt opgedragen op het "Nieuwe Kerckhof van Sint Walburgis" de plaats af te palen voor een kerk, om te voorkomen dat daar graven komen. De Nieuwe Kerk zal worden gebouwd naar het voorbeeld van de Noorderkerk van

Amsterdam en is daarmee de vijftigste kerk die in de Republiek ten behoeve van de gereformeerde eredienst zal verrijzen.

Franse tijd

Maar de Franse tijd maakt een einde aan de unieke positie van de gereformeerde kerk in de Republiek. De kerktorens vallen toe aan de burgerlijke overheid, de kerkgebouwen aan de kerkelijke gemeenten. Het onderhoud van het kerkgebouw is voortaan voor rekening van de kerkelijke gemeente en dat zal zijn sporen nalaten omdat de financiële ►

draagkracht van de kerkelijke gemeente geringer is dan die van de burgerlijke gemeente. In 1860 blijkt een grote restauratie van de kerk noodzakelijk. Die wordt aangegrepen om het middengedeelte van de kerk van banken te voorzien.

Nadat de kerk in 1774 voltooid was, is men een bepaalde indeling van het kerkhof gaan gebruiken. Aan de oostzijde, die de donkerste zijde is, werden de minst vermogenden begraven. Aan de zuidzijde werden regelmatig graven verkocht aan de Doopsgezinde diaconie, terwijl de westelijke en noordelijke kant voor anderen waren gereserveerd. Nabestaanden wilden graag een graf dicht bij de paden hebben, want die plaatsen waren het gemakkelijkst bereikbaar en dan kon men zonder vieze schoenen weer naar huis. Ook bestond de mogelijkheid om in de kerk te worden begraven, maar dat was veel duurder. Het aantal graven bedroeg 262. Omdat er vanaf 1827 niet meer in de kerk begraven mocht worden, werden er plannen gemaakt om het interieur grondig te wijzigen. Dat werd in 1860, met de grote restauratie, gerealiseerd.

Na de Tweede Wereldoorlog

Het boek, dat door een negental auteurs is samengesteld, wordt besloten met een artikel van Pieter Bootsma die in het hoofdstuk "De erfenis" de situatie van de monumentale binnenstadskerken van Groningen van na de Tweede Wereldoorlog beschrijft. De plannen voor kerkbouw na de oorlog, de sluiting van de Nieuwe Kerk van 1952 tot 1954 omdat voor instorting van het dak werd gevreesd, de zorgen om de Martinikerk, het beleid van de centrale kerkenraad, de financiële positie van de hervormde gemeente en de oplossing van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (de huidige Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). "Toen de zorg voor de drie oude binnenstadskerken (Martinikerk, Der Aakerk en Nieuwe Kerk) bij de hervormde gemeente werd gelegd, werd haar veel toevertrouwd, te veel, want zij was vaak in geldnood vanwege het onderhoud van deze erfenis. De nood nam toe toen de hervormde gemeente kromp en de

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

Februari:

- Registratie toezeggingen Kerkbalans 2015.
- Inventarisatie van de opmerkingen van de Kerkbalanslopers en deze, indien dit noodzakelijk mocht zijn (b.v. opmerkingen van pastorale aard), doorgeven aan de overige leden van de kerkenraad.
- Mededelingen in het kerkblad over een indicatie van de resultaten van de actie Kerkbalans.
- Bespreking van deze resultaten in het college van kerkrentmeester.
- Betalen Maandnota.
- Uiterlijk 31 maart 2015 eventueel instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Maart:

- Bedanken van de gemeenteleden voor de toegezegde bijdrage voor Kerkbalans in de vorm van een publicatie in het kerkblad en daarbij een overzicht geven van de eerste meer definitieve resultaten van de actie Kerkbalans.
- Inzenden van de inlichtingenstaat van de actie Kerkbalans 2015 aan de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (postbus 176, 3300 AD Dordrecht).
- Rappelleren van gemeenteleden die hun toezegging voor de betreffende termijn, indien die verstreken is, nog niet hebben betaald.
- Activeren van de gemeente voor de Paascollecte en bestellen van enveloppen voor de Paascollecte bij de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer te Dordrecht.
- Bespreking van de cijfers van de voorlopige jaarrekening 2014 in het college van kerkrentmeesters.
- Uiterlijk 31 maart 2015 eventueel instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Betaling Maandnota.

kerkgebouwen en de orgels aan restauratie toe waren. Gelukkig waren er de overheidssubsidies, zij het dat de kerkvoogdij daarbij te maken kreeg met de wispelturigheid van de rijksoverheid en de tegenzin van de gemeente Groningen. Met taaie volharding is zij er in geslaagd haar taak bijna tot een goed einde te brengen. De stad Groningen kan trots zijn op het prachtige culturele erfgoed van drie oude binnenstadskerken en de fraaie orgels, dat tot op vandaag bewaard is", aldus de heer Bootsma.

De uitgave De Nieuwe Kerk 1664-2014 – Opvattingen veranderen, kennis vermeerderd verscheen in een eenmalige oplage van 500 exemplaren ter gelegenheid van het 350-jarige bestaan van het kerkgebouw op 7 juni 2014 bij Uitgeverij Philip

Elchers te Groningen. Het boek, dat uitgevoerd is in een genaaid gebonden uitvoering met hardcover, bevat 156 pagina's. Op 20 september 2014 werd tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Nieuwe Kerk, gelegen aan de Nieuwe Boteringestraat te Groningen, gepresenteerd. Het boek bevat bijdragen van Redmer Alma, Wim Barneveld, Simon Bijl, Pieter Bootsma, Egge Knol, Kees van der Ploeg, Taco Tel, Stef Tuinstra, Freerk Veldman en kost € 25,00.

'Inrichting kerk moet lichter op weg naar 2025'

De Protestantse Kerk in Nederland heeft een 'lichtere inrichting' van de kerk nodig, meer betrokken op de essentie van geloof en kerk zijn. Daarbij is een besparing op de Dienstenorganisatie noodzakelijk, zo meldt het Friesch Dagblad van 6 november 2014. Voor het traject Kerk naar 2025 is een stuurgroep ingesteld met onder anderen synodepreses ds. Karin van den Broeke, algemeen directeur Haaije Feenstra en scriba Arjan Plaisier.

De Protestantse Kerk in Nederland (PKN) gaat zich bezinnen op het thema 'De kerk op weg naar 2025'. Eind 2011 presenteerde de kerk de visienota De hartslog van het leven, voor de periode 2012 tot 2016. Het kerkbestuur heeft besloten geen nieuwe visienota voor te bereiden. De thema's van De Hartslog van het leven hebben weinig van hun actualiteit verloren, aldus Plaisier. Daarnaast wil het kerkbestuur verder vooruit kijken dan een beleidsperiode van vier jaar.

Een beweging van back to basics, noemt Plaisier het traject Kerk naar 2025. 'In De Hartslog van het Leven zijn daar duidelijke accenten in gelegd. De kerk is een geloofsgemeenschap, die in verschillende vormen verschijnt, maar waarvan het verbindende element is: mensen bijeen in Jezus' naam. (...) Een kerk die voor de samenleving een vindplaats is van geloof en die daarom ook vrijmoedig getuigt van dat geloof.'

Hier zal het vooral om moeten gaan, aldus Plaisier. 'Hoe keren we terug naar de kern van geloof en kerk, juist in een tijd van crisis en krimp?' Voor het traject Kerk naar 2025 is een stuurgroep ingesteld met onder anderen synodepreses ds. Karin van den Broeke, algemeen directeur Haaije Feenstra en scriba Arjan Plaisier. Tijdens de synodevergadering van 13 en 14 november 2014 gaan de synodeleden onder meer in gesprek over knelpunten die ze ervaren om 'kerk te zijn in onze tijd in de huidige inrichting van de kerk'.

Op dit gebied staat de kerk voor een aantal 'stevige uitdagingen', schrijft Plaisier. Hij somt op: 'Kerkleden, vooral jongeren, identificeren zich minder of helemaal niet met een georganiseerd kerkgenootschap. Het aantal mensen dat beschikbaar is om de organisatie in stand te houden daalt, en grenzen komen nu al in zicht. De institutionele vorm past niet altijd bij de 'eisen van de tijd'.'

Gezien de krimp van de middelen is vanaf 2016 een 'significante besparing' op de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk nodig, aldus de brief. 'Bijdragen vanuit gemeenten kunnen immers niet omhoog', schrijft Plaisier. 'In toenemende mate zal vraaggericht gewerkt moeten worden en vanuit de 'afnemer' gedacht worden. Het eigenaarschap van de gemeente van de dienst van de kerk zal daarom nadrukkelijk mee moeten spelen. Daarbij moet wel ruimte overblijven voor vernieuwing en innovatie'.

■ Oudste Joodse begraafplaats in Friesland 350 jaar

Vlakbij de sluis in Workum ligt de oudste Joodse begraafplaats in Friesland. De begraafplaats werd 350 jaar geleden gesticht op initiatief van David Salomons, pachter van de Bank van Lening in Workum. Hij kocht op 29 augustus 1664 bij de sluis een stukje grond voor het begraven van zijn familieleden en volksgenoten. Salomons betaalde het Workumer stadsbestuur twintig caroli gulden voor 'dartich vijercante

voeten lands'.

Het 350-jarig bestaan van de begraafplaats is eind augustus uitgebreid in Workum herdacht. Op de Joodse begraafplaats in Workum rusten zes liggende zerken, die dateren uit 1676, 1690, 1697, 1706 en 1714. Van één steen is het jaartal onleesbaar. De oudste steen is van een Portugese Jood, Benjamin Jehuda Sarlouis. Ook de stenen van stichter David Salomons, die op 27 juni 1690 overleed, en zijn vrouw, overleden in 1714, zijn nog aanwezig, aldus een bericht in het Friesch Dagblad van 22 augustus jl.

■ Voorlichtingsboekje "Ruimte"

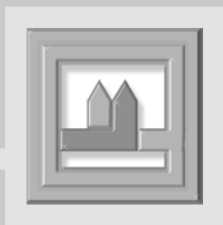
Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteeveningen gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, dat sinds eind maart jl. in full color is uitgevoerd, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Annechiena Alberdina Koenes-Dijkstra, Adorp-Wetsinge-Sauwerd, 60 jaar organist.

A.A. Koenes-Dijkstra, Adorp-Wetsinge-Sauwerd

Abraham Akershoek, Ouddorp, 51 jaar organist.

A. Akershoek, Ouddorp

Pieter Marinus Jonkheer, Sellingen, 65 jaar organist.

P.M. Jonkheer, Sellingen

GOUD

toegekend aan:

Cornelis Ressler, Alblasserdam, 40 jaar organist.

Hans Krikke, Wolvega, 40 jaar organist.

Simon Stelling, Alphen aan den Rijn, 40 jaar organist.

S. Stelling, Alphen aan den Rijn

Bouke de Jong, Sloten, 40 jaar organist.

B. de Jong, Sloten

ZILVER

toegekend aan:

Petrus Quirinus Johannes Maria Beuman, Delft, 25 jaar koster Hofkerk.

Engbertus Henderikus Bas de Vroome, Delft, 25 jaar organist Oude- en Nieuwe kerk.

Louise Maria Kool-van den Broek, Delft, 25 jaar koster Marcuskerk.

Hans Gootjes, Haarlem Noord en Spaarndam, 35 jaar organist.

Sjoerd van der Schaar, Harlingen-Midlum, 26 jaar kerkrentmeester en diverse andere activiteiten.

S. van der Schaar, Harlingen-Midlum

Hendrika Susanna van Mourik-Richel, Heteren Vloedschuurgemeente, 29 jaar ledenadministrateur.

Pieter Visser, Nieuwkoop, 33 jaar kerkrentmeester.

Henderik de Jong, Oude Wetering, 34 jaar organist.

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Het Flentrop-orgel uit de Ontmoetingskerk in Doetinchem is verkocht. Momenteel zijn er in totaal 4 orgels in ons bestand opgenomen. Dit betreft instrumenten gebouwd door D.A. Flentrop, Pels en Van Leeuwen Orgelbouw, Fama en Raadgever en Bakker en Timmenga.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met: Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63
E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

H. de Jong, Oude Wetering

Lijsbeth Reitsma-Damstra, Pingjum-Zurich, 25 jaar organiste.

Jelle Postma, Scheemda, 31 jaar boekhouder.

J. Postma, Scheemda

Pieter Bakker, Schettens-Schraard en Longerhouw, 26 jaar organist te Schraard.

Hendrik Michiel Krans, Scheveningen, 37 jaar kerkrentmeester en voorzitter

H.M. Krans, Scheveningen

Theo Adriaan Willem Rutenberg, Waspik, 25 jaar kerkrentmeester.

T.A.W. Rutenberg, Waspik

Antoon Aardbodem, Wormerveer, 26 jaar koster en drukker kerkblad.

Grietje Hensens-van Mullingen. Zwijndrecht-Groote Lindt, 25 jaar organist.

BRONS

toegekend aan:

Hendrika op den Dries, Nijverdal, 11 jaar interieurverzorgster, hulpkoster en koster.

Jan Zijlstra, Schettens, Schraard en Longerhouw, 15 jaar koster.

J. Zijlstra, Schettens, Schraard en Longerhouw

RIDDER
LEIDEKKERS EN
KOPERSLAGERS

DE SPECIALIST IN
ONDERHOUD EN
RESTAURATIE

Ook kunt u bij ons terecht voor deskundig dakadvies en een vrijblijvende begroting t.b.v. een subsidie aanvraag.

Vestiging Ridder Noord:
Marowijne 41
1689 AR Zwaag

Vestiging Ridder Zuid:
Koperslagerstraat 21
5405 BS Uden

WWW.RIDDERLEIDEKKERS.COM

INFO@RIDDERSYSTEMS.COM

T +31 (0) 888 111 888

ins.
ur
klepel
klokken
minuten
wijzerpl
betrouw
renovatie
onderhoud
luidklokken
klokkenspele
torenuurwerk
adv

Nabben
klokkenservice
Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN
TORENUURWERKEN
VERGULDWERKEN

WIJZERPLATEN
KLOKKENSPELEN
ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

Pels & Van Leeuwen
ORGELBOUWERS SINDS 1903

**NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD**

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystem en die zorgen voor een uitstekende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden

telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl

u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

TOINE DAELMANS

**LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN**

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop

☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77

☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21

info@daelmans.com - www.daelmans.com

DEN HOED
aannemers

De ambachtelijke bouwver

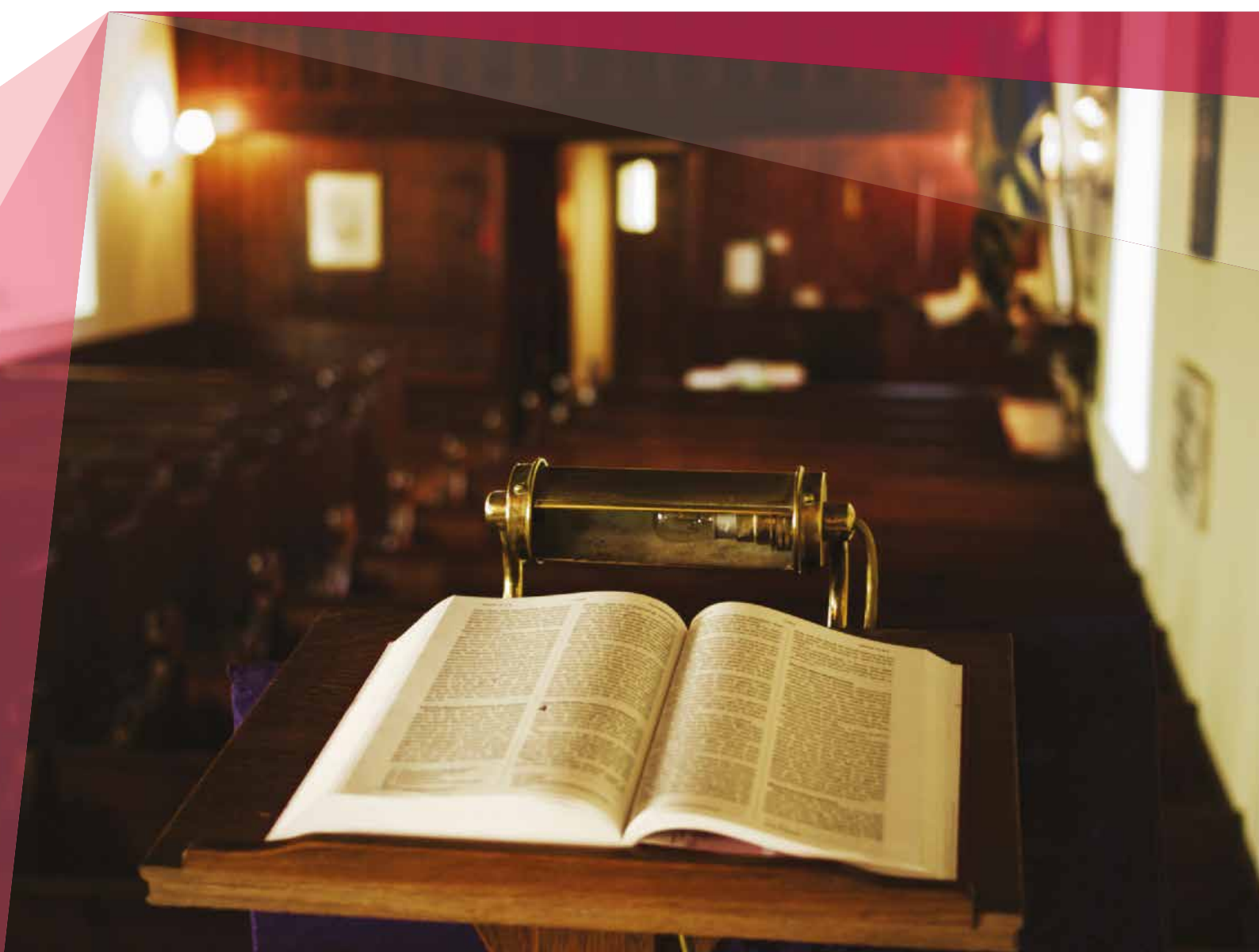
Den Hoed Aannemers B.V.
Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en
onderhoud van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- WGA-ERD verzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoon

Pieter Stoeltie | T: 020 - 54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com

Uw contactpersoon

Sai Fong Lam | T: 010 - 40 60 962 | E: info.vkb@mmc.com

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERVING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDERSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl

